

CELOVEC, Villacher Str. 1

Amazona

Karo - športna
nogavicaza
gospoda 32.- šil.

Naš tednik Kronika

kulturno-politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

6. leto / Številka 19

V Celovcu, dne 12. maja 1955

Cena 1 šiling

Birmanske
ure,
okraski,
veržice,
prstani

samo pri

Gottfried Anrather

izpr. urarski mojster
KLAGENFURT
Paulitschgasse Nr. 9Reparature strokovno
prompt

GROBOVI TULIJO...

Vsekakor neprimeren članek v mesecu majniku, boste dejali; kajti ob Vseh svetih se spominjamo naših rajnih.

Zelo blizu smo še dogodkom spomladi leta 1945. Ni naš namen, da bi obtoževali in sodili. Vendar moramo od desetletnih usodnih dogodkov zapisati nekatere misli, ki se nam porajajo ob spominu na velike žrtve našega in drugih narodov.

Smrtna žetev vsaj na videz ni bila nikdar tako bogata kakor spomladi 1945. Na stotisoče mladih in starih, otrok in žen, junakov in ubijalcev je padlo pod smrtno koso.

Kakor imamo globoko spoštovanje pred vsakim borcem, ki je tvegajo svojo mladost in svoje življenje za ideale, o katerih je bil prepričan, da morejo zboljšati človeško družbo, čeprav se bi potem tudi ta vera izkazala za ustvaro, tako so oni, ki so morili le zato, da bi sebi zagotovili večji in boljši kos kruha, da pridejo na oblast, pač le morilci in ne junaki.

Če je Gregorčič v svoji pesmi prerokoval: „Kri naša te pojila bo“, tako moramo danes zapisati, da velja to za vse reke slovenske zemlje: „Kri naša vas pojila je“. Pa naj je stal borec na tej ali drugi strani, bil je del nas samih in krvavelo je to izmučeno telo slovenskega naroda.

Z bolečostjo v srcu se spominjamo fantov in mož, ki to na Vetrinjskem polju bili ogoljufani za svoje življenje in gnani v klavnico.

Bili so pomorjeni brez sodišča, pred katerim bi se mogli braniti, in brez sodbe, ki bi ugotovila njihovo krivdo.

Ne velja izgovor, da so takrat bili revolucionarni časi, kajti vojne je bilo že konec in v revoluciji je režim že zmagal. Na znotraj je že imel popolno oblast in v mednarodnem svetu je bil priznan kot zakonita vlada.

Tudi ni mogoče smatrati tega množičnega pokolja, ki mu ne najdemo primera niti v pokoljih za časa turških vpadov, kot vojno dejanje, borbeno epizodo, kajti nad desetstisoč mož in fantov je bilo izročenih s prevaro; bili so brez orožja, v zaklenjenih železniških vozovih in pod oboroženo stražo.

Ta pokolj je bil dejanje slepega partijskega maščevanja, izbruh pijanega zmagoslavlja, ki najde primere samo v barbarijskih pokoljih, o katerih bere mo v stari zavezi sv. pisma.

Bil je tudi zločin nad narodom. Smrtna kosa je med vojno kruto kosila med Slovenci. Zatirali so nas, preseljevali, streljali, obešali — z namenom, da nas iztrebijo. In ko je do smrti izmučeni narod vendar dočkal konec te strašne preizkušnje, so tisti, ki so imeli v rokah ne le oblast, ampak tudi odgovornost za slovenski narod, pomorili še nad desetstisoč mladih mož, katerih roke in glave bi bile tako krvavo potrebne pri obnovi razrušene domačije.

Nočemo soditi in obsojati. Nad desetstisoč mladih slovenskih življenj je padlo brez sodbe in zato bo nad tistimi, ki so za to dejanje odgovorni, izrekel sodbo Bog in zgodovina. Sodil jih bo pa tudi narod, kajti pomorjeni so bili njegovi sinovi.

Ob tej obletnici pa hočemo poudariti, da je vsaka žrtev spoštovanja vredna, pa naj je padla na tej ali oni strani, za to ali ono zastavo, kajti bila je doprinesena v prepričanju, da s tem služi pravični stvari.

Nekateri izmed tistih, ki so odgovorni za pokolje leta 1945 sedijo danes na vladnih stolčkih in se pod zunanjim videzom gotovosti krčevito lovijo za ravnotežje v razbukanem valovju mednarodnega političnega življenja. Ta pojav na Koroškem dobro poznamo, saj smo doživeli in preživeli dobo „tisočletnega rajha“. Na dnu srca teh ljudi pa tiči dvom in strah, da jih ne bi jutri zadela podobna usoda.

Evangelij je prinesel na svet novo in največjo zapoved, zapoved ljubezni do bližnjega. S tem je bila odpravljena postava starega zakona „kri za kri“ in ta desetletnica nam ne sme biti priložnost za kovanje maščevalnih načrtov in podpihovanje strasti. Naša vera nas uči, da žrtev pravičnega vedno pri- naša blagoslov. In tako so tudi žrtve vojne in po- vojnih dogodkov padle zato, da našemu narodu prinesejo lepšo bodočnost.

Fantje in moške, ki so padli leta 1945 so morali umreti zato, ker so služili z iskrenim prepričanjem pravični stvari. Naj zato spomin na njihovo žrtev odpre oči vsem, ki še čutijo klic vesti; naj nam bo v opomin k treznosti, razsodnosti in k človeškemu spoštovanju.

Za državno pogodbo

Pogajanja še v teku

V sredo so se sestali štirje veleposlaniki in avstrijska delegacija na zadnjo sejo, da zaključijo priprave za podpis avstrijske državne pogodbe. Sklenili so, da bodo vprašanja, o katerih se ne bodo mogli zediniti, prepustili zun. ministrom, da jih rešijo.

Poleg natančne določitve nevtralnosti so se pogajanja zataknila na vprašanju takozvanega nemškega premoženja, podjetij USIA in petrolejskih vrelcev ter naprav v Zistersdorfu, o čemer podrobneje poročamo na drugi strani.

Včeraj je tudi padlo v oči, da se seje nista udeležila dva sovjetska delegata in sicer Kudrincev in Timošenko, ki sta v prejšnjih sestankih bila glavna strokovnjaka sovjetske delegacije za določitev besedila državne pogodbe. Izvedelo se je, da sta odletela v Varšavo, kjer se te dni mudijo sovjetski zunanji ministri Molotov. Nekateri upajo, da bosta iz Varšave prinesla nova navodila in bo na podlagi teh vendarle mogoče zaključiti pogajanja za avstrijsko državno pogodbo, zopet drugi pa so zaskrbljeni. Zadnje novice o vprašanju nemške imovine pravijo, da je nasprotje med sovjetskim in zapadnim stališčem v tem, da bi naj po sovjetskem predlogu to vprašanje bilo urejeno s posebnimi poznejšimi dogovori med Avstrijo in Sovjetsko zvezo, zapadne sile pa očividno hočejo, da se to vprašanje sedaj dokončno uredi v državni pogodbi. Očividno je namreč, da bi s tem če bi se to vprašanje preložilo na pozneje, Sovjetska zveza dobila v roke učinkovito sredstvo, da vpliva ne le na avstrijsko gospodarstvo, ampak tudi na državno politiko.

Zapad za sestanek „Štirih velikih“

Nemčija postala članica Atlantskega pakta

Konferenca zunanjih ministrov Atlantskega pakta je tudi sklenila, da prelaga predsedniku Eisenhowerju ter sovjetskemu ministrskemu predsedniku Bulganinu sestanek najvišjih državnih predstavnikov, štirih velikih, na kar je Eisenhower takoj pristal.

Francija, Velika Britanija in Združene države so nato poslale sovjetski vladni not, v kateri predlagajo čimprej sestanek „štirih velikih“, to je Eisenhowerja, Bulganina, Edena in Faura. Na tem sestanku naj bi izdelali smernice in navodila za zunanje ministre, ki bi naj potem na posebni konferenci te praktično izvedli. Za konferenco vladnih šefov ni bil določen noben poseben dnevni red in bi se lahko pečali z vsemi vprašanji.

Sovjetski odgovor še ni prišel. V ponedeljek je bila Zapadna Nemčija s posebnim slovesnostjo sprejeta v Atlantsko

To so vprašanja, o katerih se bodo razgovarjali štirje zunanji ministri. Da se bodo sestali, je že gotovo, ni pa še bil določen datum, kajti ameriški zunanji minister Dulles hoče priti prihodnji petek na Dunaj, urediti kar je treba, in podpisati ter se odpeljati domov, kajti v nedeljo mora že biti v Washingtonu. Molotov pa je sporočil avstrijskemu poslaniku v Moskvi Bischofu, da v petek nima časa in da bi lahko prišel na Dunaj šele prihodnjo nedeljo. To vprašanje bodo že kako rešili, če bodo le druga zrela za rešitev.

Komentarji svetovnega tiska

Komentarji svetovnega tiska so zelo različni glede sovjetskega popuščanja v Avstriji. Eni pravijo, da hočejo s tem vplivati na nemške odločitve o oborožitvi, drugi pa so mnenja, da je vzrok sovjetskega popuščanja napetost na Daljnem vzhodu, kjer se komunistična Kitajska pripravlja, da zasede otok Formozo in izžene generala Čangkajska. V Ameriki so pa neprestani poskusi komunističnega rovarjenja na Daljnem vzhodu, najprej v Koreji, kjer so izzvali pravo vojno, potem v Indokini, a sedaj okoli Formoze, zbudili veliko nevoljo in se je v javnosti znatno okrepilo mnenje, ki ga zastopa desno krilo republikanske stranke, da je treba izrabiti sedanjo atomsko premoč in prisiliti komuniste k pameti, če treba, tudi s silo, kot piše švicarski list „Basler Nachrichten“. Zato bi naj imela sovjetska spravljenost v avstrijskem vprašanju namen, da pomirjevalno vpliva na Ameriko.

zvezo kot njena 15. članica. Ceremonija se je izvršila v glavnem stanu NATO v Fontainebleau (izg. Fontenebló) pri Parizu. Ob prisotnosti vrhovnega poveljnika atlantskih vojaških sil Gruentherja so dvignili nemško zastavo in godba angleškega huzarskega polka „Sir Winston Churchill“ je zaigrala nemško himno. S tem je Nemčija vsaj simbolično zopet postala vojaška sila, čeprav zaenkrat še nima niti enega vojaka v uniformi. Nemški predstavnik v atlantskem glavnem poveljstvu, general Hans Speidel, je slovesnosti prisostvoval v civilni obleki.

Obenem je bila slovesna seja zunanjih ministrov Atlantske zveze, kjer je grški zunanji minister Stephanopoulos v imenu starih članic te obrambne zveze pozdravil nemškega kanclerja Adenauerja kot predstavnika novega člana te organizacije.

Vzhodni blok se vojaško povezuje

Medtem ko se v Parizu posvetujejo zunanji ministri Atlantske zveze, se vrši v Varšavi zborovanje najvišjih političnih in vojaških predstavnikov sovjetskih satelitov.

Preteklo sredo se je začela konferenca takozvane „vzhodne NATO“, katere ustanovitev je bila sklenjena že lani v Moskvi. Za Sovjetsko zvezo so prišli v Varšavo ministrski predsednik Bulganin, vojni minister maršal Žukov in njegov pomočnik maršal Konjev, ter zunanji minister Molotov. Prišli so tudi ministrski predsedniki sovjetskih republik Rusije, Belorusije, Ukrajine, Litve, Letonske in Estonske. Vzhodno Nemčijo zastopajo Grotewohl, Ulbricht, general „ljudske policije“ (naziv za vojaške sile) Hoffman, notranji minister Stoph in znani Nuschke; Poljsko predstavljajo ministrski predsednik Cyrankiewicz, zunanji minister Skrzyszewski in vojni minister maršal Rokosovski. Za Madžarsko bo govoril novi mini-

strski predsednik Hegedüs, ki ga spremljata zunanji minister Boldoczki in obrambni minister Bata. Češkoslovaško zastopajo ministrski predsednik Široky, zunanji minister David in vojni minister Čepička. Bolgarija je poslala ministrskega predsednika Cervenkov in za Albanijo je prišel predsednik vlade Mehmed Shehu.

Po poročilih bi naj bil namen te konference ustanoviti skupno vojaško poveljstvo satelitskih držav, kateremu bi bile podrejene njihove oborožene sile, ki po zapadnih računih znašajo okrog 90 divizij, h katerim je pa treba prišteti še 175 sovjetskih divizij v vzhodni Evropi; pri tem pa rezerve še niso upoštevane.

Na drugi strani pa znašajo oborožene sile Atlantskega bloka skupno le 90 divizij z rezervami vred. Vendar so zaenkrat na zapadu mirni, ker imajo še vedno znatno premoč v atomskem orožju.

KRATKE VESTI

Ladja natovorjena z municijo je zletela v zrak v pristanišču Kaoshung na otoku Formozi, kjer ima sedež nacionalistična vlada Kitajske. Bilo je strelivo, ki so ga namestili na odprto morje, da ga potopijo, ker je bilo zastarelega tipa. Pri nakladanju pa je prišlo še iz nepojasnjenih vzrokov do eksplozije, ki je terjala 70 smrtnih žrtev in večje število ranjenecov.

Policija na konjih je razgnala katoličane v argentinskem mestu Eva Peron (mesto se imenuje po pred nekaj leti umrli ženi sedanjega predsednika države Perona), ko so se vračali od maše v tamošnji stolnici. Verniki so demonstrirali proti sedanjim ukrepom, s katerimi hoče režim utesniti versko svobodo.

Državni predsednik dr. Körner je obiskal zunanega ministra ing. Figla in mu izrazil sožalje ob smrti njegove matere, ki so jo pred dnevi pokopali.

Tudi v Ameriki stavkajo, kot poročajo iz Alabame (USA). Tam so stopili v stavko železničarji in so celo streljali na stavkokaze, to je delavce, ki so hoteli iti na delo. Stavkujoči so napadli tudi nekaj tovornih vlakov, ki so jih vozili delavci, ki se niso pridružili stavkujočim. Nastopila je policija, da prepreči hujše izgrede.

Dva milijona kmečkih delavcev je stopilo v stavko v Italiji in se pričakuje cela veriga štrajkov. Poljedelski delavci zahtevajo uvedbo zavarovanja proti brezposelnosti in družinske doklade. Obenem so začeli v 22 od celokupnih sto italijanskih provinc (dežel) stavkati trgovski nameščenci. V Genovi pa stavka 1600 ladjedelniških delavcev.

Zaradi streljanja na meji vlada napetost med Pakistanom in Afganistanom, ki je odredil splošno mobilizacijo. Ker pa je Afganistan majhna država in izgleda, da Pakistan nima bojaželjnih namenov, pričakujejo, da se bo razburjenje kmalu podelalo.

Resnejši je pa položaj na indijsko-pakistanski meji, kjer je tudi prišlo do streljanja med obmejnimi stražami. Indija in Pakistan sta že dolga leta v sporu zaradi pokrajine Kašmir, ki jo vsaka hoče imeti zase.

General Galland je preizkušal šolska letala na letališču NATO v Kölnu prejšnji teden. Znani general iz zadnje vojne je letel z različnimi tipi šolskih letal nemškega, francoskega, italijanskega, ameriškega in švedskega izvora. Rečeno je bilo, da so njegovi poleti bili „čisto zasebnega značaja“.

Beg s kmetov v mesto dela preglednice francoskemu finančnemu ministru Pflimlinu. Ugotovil je, da je francosko prebivalstvo v zadnjih 18 letih naraslo za en milijon, a od tega se je 600.000 naselilo v Parizu. Pravi, da je beg v mesto eden izmed vzrokov obubožanja francoskega podeželja.

Kardinal Gilroy, nadškof v Sidneyu v Avstraliji je prišel v Saigon v Južni Indokini in je obiskal taborišča, v katerih so nastanjeni begunci iz severnega dela države, ki je prišel pod komunistično vlado. Kardinal si je ogledal položaja, da bo mogel izvesti čim bolj uspešno podporno akcijo v prid tem najnovejšim žrtvam komunizma. Večino teh beguncev tvorijo katoličani.

Nemški učenec se je postal državljani Združenih držav. — Skupina nemških znanstvenikov, ki že od leta 1945 bivajo v Ameriki in proučujejo možnosti nadaljnjega razvoja medvojnih nemških V-orožij, so pred kratkim obenem s svojimi družinami dobili ameriško državljanstvo. Med njimi je tudi Werner von Braun, ki vodi tam institut za brezžično vodene izstrelke.

Palmiro Togliatti, voditelj italijanskih komunistov, ki je med govorom na proslavi 1. maja v Trstu padel v nezavest, je na poti k okrevanju. Zdravniki so ugotovili, da ga je zadela sončna kap, a ne prehuodo ter predvidevajo, da bo kmalu popolnoma ozdravel. Zaenkrat še leži v Trstu. Tudi zanj velja ljudska rek: Ne hodi na sonce, če imaš maslo na glavi.

Politični teden

Po svetu . . .

Med Francijo in Nemčijo

Razmerje med tema dvema evropskima sosedoma se zares pomirjuje. Osrednje vprašanje, ki je tekom zadnjega desetletja delalo največ težav, je bilo Posarje. Dostikrat je izgledalo, da se bo zapadna evropska skupnost na tem vprašanju razbila. Francoski zunanji minister Pinay in nemški kancler Adenauer pa sta menda sedaj zares „pogruhtala“ pravo rešitev. Največje industrijsko podjetje Posarja je bilo do sedaj v rokah družine Röchling. To podjetje predstavlja vrednost nad eno milijardo šilingov. To podjetje bodo odkupili in dvostransko podprali, to se pravi, da bosta v bodoče Francija in Nemčija lastnika podjetja in tako v tem vprašanju vpreženi v en voz.

Najvažnejši dogodek

minulega tedna pa je bil prav gotovo 5. maj. Ta dan so zapadne države v Bonnu položile dokumente o veljavnosti pariških dogovorov iz oktobra 1954. Sedaj je postala Zapadna Nemčija enakopraven član zapadne politične in vojaške skupnosti. Tudi na papirju je prenehala biti zasedena država in „Visoka komisija“, to je svet treh zapadnih velesil, ne obstoja več. Ameriko, Veliko Britanijo, in Francijo od 5. maja 1955 zastopajo v Bonnu veleposlaniki in ne več visoki komisarji. In Adenauer se je odpeljal na prvo skupno posvetovanje zunanjih ministrov Zapada v Pariz.

Posvetovanje v Parizu

Ob koncu tedna so se v Parizu zbrali zunanji ministri Amerike, Francije, Velike Britanije, Kanade, Zapadne Nemčije in ostalih držav, članic Atlantske zveze združenih držav, da se posvetujejo o nadaljnjem političnem delu in dajo tudi vojaškim zastopnikom smernice za tesno povezavo armad, v katero bo vključenih tudi 12 nemških divizij. Te nemške divizije bodo sicer šele v enem ali dveh letih postale realnost, vsekakor pa bo treba najtesnejšega sodelovanja in zaupanja, da ne pride zopet do prevelikih medsebojnih trenj.

V Parizu so se tudi posvetovali, kdaj in kako bi se naj pogajali s Sovjetsko zvezo. Najlažje bi pač bilo, če bi avstrijska državna pogodba res te dni dozorala in bi bil to povod, da se na Dunaju sestanejo zunanji ministri Rusije, Velike Britanije, Amerike in Francije za podpis te pogodbe. Tam bi bila dana prilika za izmenjavo mnenj in določitev datuma za konferenco o nemškem vprašanju. Pripravljenost je vsaj navidezno na vseh straneh in ravno avstrijska državna pogodba bo dokazala, če je ta pripravljena tudi resnična.

V Nemčiji

so kazali vesele obraze predvsem vladni krogi, kajti po pravici smatrajo doseženo neodvisnost za svoj uspeh. Svoboda pa je tudi draga zadeva. Gospodarstvo bo moralo dati težke milijarde za oborožitev in tako bi bilo iz notranjepolitičnih razlogov važno, da vsaj v tem vprašanju pritegne vlada socialiste k sodelovanju, ki sedaj še naprej ostro napadajo povezovanje Zapadne Nemčije z Zapadom in stavijo za pogoj oborožitve poprejšnjo združitve obeh Nemčij v eno državo.

Adenauer je ponudil socialistom celotno vojno ministrstvo in ponovno je prišlo do razgovorov med Adenauerjem in Ollenhauerjem. Socialisti pa slej ko prej zastopajo mnenje, da je združitve obeh Nemčij prvo vprašanje vsega naroda. Tudi na to vprašanje močno vpliva hiter in dober potek pogajanj za avstrijsko državno pogodbo na Dunaju.

. . . in pri nas v Avstriji

Na Dunaju so se odposlanci štirih velesil ter avstrijsko zastopništvo pridno bavili s vprašanjem avstrijske državne pogodbe. V štirih dneh so

za zaprtimi vrati

obpravljali točko za točko, kjer je bilo potreba izdelati dokončno besedilo. Sicer o poteku vseh posvetovanj ni bilo mogoče zvedeti kaj natančnega, ker so se vse delegacije strogo držale dogovora, da ne bodo dajale nobenih izjav za javnost. Gotovo pa je, da so se zedinili glede vojske, katere številčna moč ne bo omejena, in glede vprašanja beguncev, katerih jih ne bodo prisilno vračali. Le glede petroleja v Zistersdorfu

so nastale težave, ker so zapadne sile zahtevale povračilo ameriških in angleških deležev izpred leta 1938 tedanjim lastnikom. Sovjeti pa hočejo vse skupaj predati Avstrijcem. Vendar ta točka, kot trdijo opazovalci, ni toliko važna, da bi bila resna ovira za sklenitev pogodbe. Zanimivo je pri vsem tem, da so iz Londona prišli glasovi, ki pravijo, da so Sovjeti v tem vprašanju čudovito popustljivi, tako da zapad težko reče ne.

Za položaj je tudi značilno, da je ameriški general Arnold v Salzburgu izdal na svoje vojake povelje, češ naj se posebno zdaj dobro vedejo, da bodo, po morebitnem umiku zaveznikov iz Avstrije, — zapustili pri ljudeh dober vtis.

Medtem je konferenca na Dunaju bila potrebna odmora.

V Parizu so se sestali koncem minulega tedna zunanji ministri zapadnih sil. Tam so razgovarjali tudi o nadaljnjem skupnem stopanju glede Avstrije. Najbolj kočljivo je tu vprašanje jamstva, ki ga naj po ruski želji prevzamejo velesile za avstrijsko nevtralnost in za neodvisnost ter integriteto Avstrije. Ker se je v zapadnem tisku pojavil glas, da bi bilo najbolj enostavno Avstrijo priključiti zopet Nemčiji, je ravno to vprašanje sila kočljivo. Avstrijski tisk se zelo nazaj drži in si upa le pisati, da se bo verjetno le posrečilo najti odgovarjajočo formulo, ki se za ta dve pereči točki. Po posvetovanju v Parizu se je konferenca na Dunaju v ponedeljek in torek zapet nadaljevala. Na splošno so opazovalci optimistični in pričakujejo te dni izid uradnega poročila o ugodnem zaključku konference. V tej zvezi celo napovedujejo, da se bodo zunanji ministri sestali že čez teden na Dunaju, da podpišejo v slavnem gradu „Belvedere“ končno veljavno državno pogodbo.

Na vladni seji

je zvezni kancler inž. Raab sporočil, da je sovjetski visoki komisar dal zagotovilo, da Sovjeti ne bodo odpeljali iz podjetij USIA nobenega stroja. Podjetje bodo predali tako kot so Avstriji.

Na isti seji so obravnavali tudi prošnjo Jugoslavije, da bi ji dovolili izrabiti še preostali kredit iz lanskega leta, ki ga niso izčrpali. Tej prošnji so ugodili.

V nastajajočem trenju med OeVP in SPOe za bodočo

oblast nad podjetji USIA

je OeVP predlagala, da naj bi podjetja izročili v last delavcem v obliki zadrug. Socialisti hočejo pa poddržavljenje vseh 276 USIA podjetij. Zadruga podjetja bi bile privatne ustanove in bi padle pod oblast OeVP-jevskega trgovskega in gospodar. ministra, dočim je socialistični minister inž. Waldbrunner pristojen le za poddržavljene obrate. Gotovo je OeVP s tem napravila tudi zelo spretno potezo z ozirom na bodoče volitve, kajti pri delavcih je bolj privlačna zadruga ureditev, kot pa poddržavljenje, saj se s tem država, ki je že itak vse mogočna, prelevi v delodajalca. In med delavci in gospodarji le redkokdaj vlada prijateljstvo.

Za dobo po podpisu

državne pogodbe si vladujoči stranki belita glave že zdaj s tem, kako bi ena drugo pre-

magala ali pa vsaj obdržala dosedanje paritetno stanje. Domnevajo celo, da bo razpadla komunistična stranka Avstrije in da bodo njeni pripadniki okrepili radikalno krilo v SPOe. Vsekakor pa taka pričakovanja po vsem dosedanjem razvoju ne izgledajo posebno realna.

Na kmetijskem področju

se pojavlja na obzorju kriza v prašičjereji. Računajo, da bo do junija prišlo na trg toliko prašičev, da ne bodo vedeli kam z njimi. Na zalogo jih ne bodo mogli več devati, ker so te že polne. Zato pripravljajo sedaj izvoz. Pri tem računajo predvsem na Italijo in če se to posreči, bo najhujša kriza preprečena. Cene bi potem ne padle pre nizko.

Koroški deželni zbor

je med drugim razpravljal o strojnih postajah za kmete (Landmaschinenhilfe). Ostalo je pri starem, pač pa je OeVP zastopala mnenje, da je treba podpreti privatnike, ne pa „na tak način delati poizkuse s kmetom“, ki ni nobeden tovarniški delavec. SPOe je branila svoje stališče, da se edino na ta način, ne na „kapitalistični“, pomaga kmetu.

V tej zvezi je v deželnem zboru tudi zazijala nova razpoka VdU. Dr. Skrinzi je pisмено izjavil, da je izstopil iz VdU-kluba in da hoče biti naprej neodvisen poslanec. Vidi se, da VdU res vsepovsod izgublja tla pod nogami.

V Apačah

bo v jeseni zelo živahno. Že pred leti so resno govorili o tem, da bi zajeli tam Borovnico in jo speljali na Štečnikovo gmajnico in od tam po ceveh dol k Kuharju, kjer bi zgradili veliko elektrarno. Vodno pravico je že pred desetletji dobila mestna občina Celovec, ki pa se dela nikdar ni lotila. Sedaj je ves projekt na novo predelala Kelag in ga je v sredo 11. 5. t. l. predložila deželnemu zboru v odobritev. Gradnja bo stala 68 milij. šilingov, začeli pa bodo z deli to jesen.

Imela bo strojno zmogljivost 12.000 kw, enako kot elektrarna na Kammeringu.

Tudi orožniki hočejo prosti čas

Kot poroča APA iz Dunaja, je strokovna organizacija orožnikov na svojem zveznem obnem zboru sprejela resolucijo, v kateri orožniki ugotavljajo, da so oni edini nameščenci v Avstriji, ki ne uživajo osemurnega delovnega dneva. Izrazili so tudi upanje, da bi se mogla njihova služba tako urediti, da ne bi trpela javna varnost, a obenem bi tudi orožniki bili deležni nekoliko prostega časa. V zvezi z novim zakonom o plačah, ki ga pripravlja vlada, so pa poudarili, da so sedaj njihove plače zelo nizke posebnostno v prvih letih službe. Končno zahtevajo, da dobijo pravico do pokojnine vse vdove orožnikov, ki so padli v izvrševanju službe, brez ozira na število njihovih službenih let ter na dobo obstoja zakonske zveze.

Kar pa se plač tiče, se bo že dalo kako urediti, a zaradi prostega časa bo pa bolj težko, kajti tatovi in drugi zlikovci se poživljajo na osemurni delavnik!

V Zahodni Nemčiji se je dvignilo število motornih vozil preteklo leto za 20 odstotkov, temu primerno je naraslo tudi število nesreč, ki jih je bilo pa le 10,4 odst. več kot lansko leto, mrtvih je bilo več za 5,6 odstotkov in ranjenih pa 5,7 odstotkov več kot leto poprej.

Zahrbtna taktika kitajskih komunistov

Kitajska je znana kot ena izmed največjih pridelovalcev opija, mamilnega strupa, ki ga nekateri kadijo v posebnih pipah. Kdor se vda temu strupu, je neizogibno zapisan propadu, ker postane v kratkem nezmožen za sleherno delo in ne misli na nič drugega kot na to, kako bi prišel do tega strupa. Po kvarnih učinkih opij zdaleka prekaša alkohol in druga podobna mamila.

Iz Hongkonga na Daljnem vzhodu poročajo, da je komunistična vlada na Kitajskem sicer pod strogo kaznijo strogo prepovedala prodajo in razpečevanje tega strupa v državi, a po drugi strani z vsemi sredstvi pospešuje pridelovanje in izvoz tega strupa v velikih množinah v nekomunistične države, ki bi kdaj utegnile priti v spor s Kitajsko. Posebno velike količine gredo na Japonsko, kjer zastrupljajo mladino in ji jemljejo življenjsko sposobnost. Izvoz je seveda tajen, ker se vse države branijo tega nesrečnega proizvoda, komunistični Kitajci so ze-

lo iznajdljivi in zviti ter najdejo vedno nova tihotapska pota. Z opijem tudi dobro zaslužijo, ker tisti, ki so se mu vdali, plačajo zanj vsako ceno. Denar, ki ga za opij izkupijo, pa uporabljajo za vohunstvo v istih državah.

V OKTOBRU BOMO DOBILI PRVI SREBRNI DENAR

Zvezni finančni minister je poročal na seji ministrskega sveta na Dunaju, da je predvidena izdaja prvih srebrnih kovancev ob priliki otvoritve zveznega gledališča in slovesnosti v čast Mozartu. Kovanci bodo veljali 25 šilingov.

Prva skupina bo dana v promet 1. oktob. letos, a druga 1. januarja 1956. Vsakokrat bo naklada obsegala 500.000 komadov in novi srebrniki bodo imeli polno plačilno vrednost, enako kot ostali kovani denar, ki je že v prometu.

Zakaj je župnik Ražun zidal „Narodno šolo“ v Št. Jakobu?

V Št. Jakobu v Rožu je leta 1900 obstajala 5-razredna slov. šola. Okrog 1. 1902 so jo pa razdelili na dve šoli: 4-razredno utrakvistično in 3-razredno slovensko. Župnik je hotel z Narodno šolo in z internatom šolskih sester podpreti slovensko šolo. Kupil je v Št. Petru primerno zemljišče s svojim denarjem in denarjem dobrotnikov in dal vpisati kot lastnika Ciril-Metodovo družbo, ker ga na svoje ime ni hotel vpisati in tudi ni vedel, kdo naj bo juridični lastnik te njegove ustanove. Upal je tudi, da ga bo Ciril-Metodova družba podprla. Vodstvo družbe pa je odklonilo sodelovanje. Mnenja je bilo, da Št. Jakob ne potrebuje posebne Narodne šole, ker ima itak svojo trirazredno slovensko šolo. To naj varujejo domačini in naj skrbijo s primerno agitacijo, da število otrok ne bo nazadovalo. Št. Jakob po mnenju vodstva Ciril-Metodove družbe narodno ni bil ogrožen. In namen družbe je bil, pomagati narodno ogroženim krajem.

Ker Ciril-Metodova družba ni hotela sodelovati in je morala Ražunova ustanova imeti vendar svojega lastnika, je Ražun ustanovil „Šolsko društvo“ in tudi kupljeno zemljišče dal prepisati na ime novega društva. V resnici pa je bilo to Šolsko društvo bistveno Ražun sam, ki je šoli žrtvoval vse, kar je imel. Ko sem ga obiskal pozneje in mi je razkazoval šolo, mi je rekel: „Jaz sem pri tem postal berač.“ Izčrpal pa se je tudi fizično in duševno in da je moral zadnja leta svojega življenja v duševni zgubljenosti in od miloščine svojih blagih sorodnikov živeti, je bilo v veliki ali največji meri vzrok njegov trud in skrb za svojo nadvse ljubljeno ustanovo, res sezidano z njegovo srčno krvjo.

Rad bi bil že takoj od začetka vpisal šolske sestre kot lastnice šole. V tem oziru je veliko dopisoval z vodstvom šolskih sester v Mariboru, se vozil dol, pa se z vodstvom ni mogel sporazumeti. Stavile so prevelike zahteve. Možnost eksistence se je zdela vodstvu šolskih sester premalo gotova. Žofranovo posestvo še ni bilo kupljeno in je bilo negotovo, ali ga bo sploh posestnik prodal. Ražunova ustanova je stala bistveno na dvojni podlagi: na daru Mohorjeve družbe. Kolikor se sponinjam, je bilo pri tisti usodni seji odbora Mohorjeve družbe sklenjeno podariti Ražunovi ustanovi 70.000 kron (to je danes nad en milijon šilingov). Dvomim pa, da bi bil to edini dar družbe. Ker sem bil leta 1907 premeščen, mi je nadaljnji razvoj manj znan.

Druga podlaga Ražunove ustanove so pa bile šolske sestre. Brez podpore Mohorjeve družbe bi Ražun šole ne mogel zidati, brez šolskih sester bi je pa ne hotel, ker Narodna šola sama na sebi bi ja nazadovanja in izhiranja slovenske trirazrednice ne mogla ustaviti. L.

SLOVENC

doma in po svetu

Toronto (Kanada). — Dne 13. marca so Slovenci, ki so se po tej vojni naselili v Torontu, pripravili lepo proslavo 16. obletnice kronanja sedanjega papeža Pija XII.

Ljubljana. — Dramsko gledališče je uprizorilo igro ameriške pisateljice Hillmanove „Dekliška ura“. Igra sama po sebi ne spada ravno med najboljša dela ameriške literature, vendar so igralci ljubljanske Drame poskušali dokaj prisiljeni zgodbi dati kolikor toliko verjetno življenjsko podobo.

Razstave jugoslovanske umetnosti po svetu. — Zbirka jugoslovanskih srednjeveških fresk bo kmalu prispela v Kopenhagen, prestolnico Danske, kjer bodo priredili posebno razstavo jugoslovanske umetnosti. V jeseni pa bodo isto zbirko poslali v Italijo in bodo razstave v Milanu, Rimu in Benetkah.

Maja meseca bo pa razstavljal v Parizu slovenski slikar France Mihelič.

Jugoslovanski pisatelji bodo vstopili v PEN KLUB. — Plenum društva jugoslovanskih književnikov je na svoji seji v Zagrebu sklenilo, da se včlani v mednarodno organizacijo pisateljev Pen klub-a, ki deluje pod okriljem kulturne sekcije Združenih narodov, UNESCO.

GROZA V GLEDALIŠČU

Gari!

Človeška brezglavost in panika sta povzročili več škode in žrtev kot ogenj

Pred nedavnim je časopisje poročalo, da je v Liege v Belgiji izbruhnil požar v neki kino-dvorani in da je pri tem požaru izgubilo življenje 40 ljudi. Bil je to izreden dogodek, ker se že dolgo let ni zgodilo, da bi zaradi požara bilo toliko človeških žrtev. Moderna tehnika je namreč tako izpopolnila varnostne priprave za preprečevanje in gašenje požarov ter reševanje ljudi, da je ta vrsta nesreč že postala redkost.

Vendar v preteklosti ni bilo tako in zato se bomo spomnili na nekaj večjih požarov, v preteklem in sedanjem stoletju o katerih poroča zgodovina.

„Ena sama goreča baklja“

Ogenj v kakem gledališču, v kinodvorani, cirkusu in drugih prireditvah, pri katerih se zbere mnogo ljudi v enem prostoru, je imel v preteklosti pogosto strašne posledice, skoraj izključno zaradi paničnega strahu, ki se je polastil množice. Treba je res velikega poguma in prisotnosti duha, da se prepreči še večja nesreča in škoda.

Iz vseh poročil je razvidno, da je človeška brezglavost in brezobzirnost povzročila več škode kot sam ogenj.

Najstrašnejši od vseh je bil gotovo požar gledališča **Wand** v Kantonu na Kitajskem leta 1945 ob priliki neke poganske verske svečanosti. Okrog 1900 oseb je našlo smrt v plamenih, a ranjencev so našli 600. Žrtve so po večini zgorele pri živem telesu, mnogo jih je bilo pohojenih do smrti, nekateri so se zadušili. Gledališče je bilo zgrajeno iz gline in bambusa ter je imelo en sam izhod, a v njem je bilo prostora za 3000 oseb. Gledališče je bilo napolnjeno do zadnjega kotička za neko kitajsko žrtevno slovesnost in v dvorani je vladala velika vročina in so zato dvignili zavese na odru in na vratih, da je bilo nekoliko prepriha. Na odru pa je bil prirejen oltar, na katerem je gorel žrtveni ogenj, kot je v navadi pri poganskih Kitajcih. Veter je prenesel iskro z oltarja na blazinice iz suhih rastlinskih listov, ki so bile v bližini. Z nepopisno naglico se je požar razširil po celotnem gledališču in kmalu je cela stavba bila podobna ogromni goreči bakli. Pred edinim izhodom so se grmadile kopice zogljenelih trupel. To je bila gotovo največja požarna nesreča v zadnjih časih.

Med žrtvami največ žensk in otrok

Podobna nesreča se je zgodila leta 1937 v pristaniškem mestu **Antung** v Južni Mandžuriji. V gledališču „**Mandžu**“, ki je bilo zgrajeno iz lesa in mavca („gips“) se

je pri predstavi pripetilo, da je eksplodiral film v operaterjevi kabini. Kot znano, so filmi iz celuloida, ki se zelo rad vname in eksplodira. Od 1500 gledalcev jih je 700 izgubilo življenje, in to povečini ženske in otroci. Njihova trupla so bila tako skažena da so samo za 80 mogli ugotoviti, kdo so, ter obvestiti svojce. Plameni so zajeli tudi

Deset let mu že teče na glavo...

Stanovanjski problem povzroča v današnji Rusiji še vedno največ glavobola. Ne samo da ni dovolj stanovanj – računajo, da pride na vsakega prebivalca v sovjetskih mestih manj kot 5 kvadratnih metrov stanovanjske površine – ampak se celo zdi, da stanovanja vedno bolj propadajo. Eno od številnih zgodb, ki prikazujejo stanovanjski problem, so objavili v eni od zadnjih števil „Izvestij“.

V moskovskem okraju Frunze živi mož, ki stanuje v sobi, skozi katere strop je stalno kapljalo. Nekega dne se je pritožil pri hišni upravi. Ni bilo to prvič, ampak to pot je naletel na uradnika, ki njegovega primera očitno ni poznal. Ko je leta poslušal razburjenega najemnika, mu je rekel, naj se zgasi spet čez teden dni. Tu se je pa najemnik razjezil in zaklical: „Čez en teden! Ali vi veste kako dolgo se že pritožujem zaradi tega? Skozi 250 tednov! To je skozi deset let...“

Pregled uradnih zapiskov je pokazal, da je mož govoril resnico. Prvi zapis moževe pritožbe je datiral iz leta 1944, zadnji pa iz konca leta 1953. V prvem zapisu je stalo, da je popravilo odrejeno, v zadnjem pa, da se bo popravilo začelo, med obema zapisoma je bil snopič zarumenelih listov, vsi so imeli pribombo, da je zadevo „treba urediti“. Ko se je reporter „Izvestij“ zgasil zdaj v hiši, dejansko še ni nobenega znaka kakega opravljenega popravila. Edini novi razvoj v zadevi je bil, da se je začel strop rušiti.

Nesrečni junak te zgodbe bi bil gotovo vesel, če bi zvedel, da imajo sovjetske stanovanjske oblasti precej podobnih skrbi. O tem je nedavno objavil daljši članek z naslovom „Grmade papirja“ „Moskovski večernik“. Ščerbakovski okrožni svet v Moskvi je očitno tako zakopan pod papirji ene ali druge vrste, da so morali njegovi nameščenci napraviti precej nadurnega dela, da so akte zložili v kupe. V letu 1953 je svet dobil več kot 8000 dopisov, od katerih so bile večina pritožbe zaradi stanovanjskih zadev. Ti dopisi so sprožili poplavo „deset-

sosednjo stavbo, ki je tudi kmalu bila kup kadečih se razvalin.

Strahotno je bilo tudi število žrtev pri gledaliških požarih v preteklem stoletju. Tako je pri požaru gledališča v **Quebecu** (Kanada) izgubilo življenje 200 ljudi, a v gledališču v **Livorno** (Italija) je leta 1857 našlo smrt v plamenih 100 oseb. V **Brooklynu** v New Yorku (USA) je umrlo v plamenih 238 ljudi pri neki gledališki predstavi. Tudi v **Franciji** je bilo obiskovanje gledališča nevarna stvar, kar priča požar v gledališču v **Montpellier**, kjer je požar terjal 400 žrtev.

(Konec prihodnjič)

O človeških bitjih na drugih planetih

Zadnje čase se je začelo mnogo govoriti o tem, da bomo mogli s pomočjo letal na atomski pogon potovati tudi na Mars in druge planete, ki so od nas tako zelo oddaljeni, da jih vidimo samo kot majhne pike na nebu in jim pravimo zvezde, čeprav so v resnici tako veliki ali pa večji kot naša zemlja. V zvezi s tem se je znova pojavilo vprašanje, ali tudi na drugih planetih živijo ljudje oziroma njim podobna bitja. Poleg naravoslovcev so se pečali s tem vprašanjem tudi nekateri bogoslovci.

Profesor Michael Schmaus v nemškem listu „**Rheinische Post**“ odgovarja na to vprašanje in trdi, da bi obstoj razumskih bitij izven območja naše zemlje nikakor ne mogel biti v nasprotju s katoliško vero in da je pač znanstvenikom prepuščeno, da ugotovijo, ali taka bitja res obstojajo ali ne. Sv. pismo nikjer ne omenja kaj podobnega in v evangeliju ni nikjer mesta, ki bi se moglo nanašati na to vprašanje.

Lahko, pravi prof. Schmaus, da bi tem bitjem Bog sploh ne dal nadnaravnega cilja in da je njihov namen le samoočistnjevanje.

Drugi nemški teolog, dr. K. Staab, v istem listu trdi: „Bilo bi pravzaprav čudno misliti, da živijo samo na zemlji razumska z nadnaravno usodo. Če pa so še kaka taka bitja izven območja zemlje, potem bi se nanje ne moglo nanašati odrešenje, kot velja za človeški rod.“

Vprašanje je torej še odprto in uradni cerkveni krogi se o njem še niso izjavili, in se verjetno ne bodo tako kmalu.

ČE BI PADLA ATOMSKA BOMBA

Z novimi poiskusi v Ameriki raziskujejo učinke bombe na gosto naseljene kraje

Iz Las Vegas v Ameriki poročajo:

Na 150 metrov visokem stolpu je eksplodirala atomska bomba, ki je imela isto razstrelilno moč kot 40.000 ton dinamita, to je dvakrat več kot bombi, ki sta leta 1945 padli na japonski mesti Hirošima in Nagasaki ter zaključili drugo svetovno vojno.

Poizkus s to bombo je bil devetkrat odgođen, ker so vedno nastopile kake nepredvidene ovire. Namen poskusa je bil, da praktično doženejo, kakšni so učinki atomske bombe na kako gosto naseljeno mesto in koliko je upanja, da bi si prebivalci mogli rešiti življenje. V ta namen so v puščavi, ki leži okoli poskusnega stolpa, zgradili posebno „poizkusno mesto“ z hišami, ulicami, trgi in so vanj postavili lutke, ki so bile tako velike kot ljudje, pripeljali so tja različne poizkusne živali. Nadalje so nakopili živila, oblačila in druge predmete, ki jih ljudje vsak dan rabijo. Prostovoljno se je javilo 13 častnikov ameriške vojske, ki

so ostali v mestu ob času eksplozije in sicer so bili samo dva kilometra oddaljeni od poizkusnega stolpa, skriti v luknji, ki so si jo izkopali v zemljo. Petsto metrov naprej so pa bili v tankih tipa Patton novinarji in vojaki.

Silovit, bel blisk je za nekaj minut z bolj svetlo lučjo, kot je sonce osvetlil mesto Las Vegas, ki je od kraja eksplozije oddaljeno 120 km. Vid jemajoča svetloba je potem prešla iz bele v oranžno barvo in je počasi odmrla. Zračni pritisk eksplozije pa je zadel s silo topovske krogle ob nek grič, ki je bil 13 kilometrov oddaljen od eksplozije. Atomski oblak z znano obliko gobe in škrlatno rdečim stebлом se je v šestih minutah dvignil v višino 9500 metrov. Prvi učinek eksplozije v „poizkusnem mestu“ je bil, da je radio, ki je prej avtomatično dajal znake iz mesta, utihnil. Se isti dan so začeli z znanstvenim proučevanjem učinkov, kar pa drže v strogi tajnosti.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

(38. nadaljevanje)

XX.

CERKVE NE RAZMERE NA SLOVENSKEM KOROŠKEM OB KONCU SREDNJEGA VEKA

Tudi izobrazba večine duhovščine, zlasti nižje, je bila dolga stoletja skrajno pomanjkljiva. V prvih stoletjih so prihajali med koroške Slovence vneti misijonarji iz tujine, a pozneje se je vzgajal duhovniški naraščaj večidel na škofijskih dvorih in v samostanih. Šele III. in IV. lateranski cerkveni zbor (l. 1179. in 1215.) sta določila, da mora imeti tudi vsaka kapiteljska cerkev svojega učitelja („magistra“), katerega glavni namen je bil skrbeti za vzgojo duhovniškega naraščaja. Tako so nastale tudi v Dobri vasi, na Otoku, v Velikovcu, pri Gospe Sveti, v Podkloštru in v Vetrinju prve šole za duhovnike (nekateri od teh so pa pozneje zopet ugasnile), kjer so pa dobivali mladeniči le nekaj najnujnejšega pouka v latinščini in se izvežbali v duhovniških opravilih, nakar so jih pošiljali k posvetitvi v Salzburg, v Oglej ali na Krko. Mnogi pa niso imeli niti teh šol, temveč so se izvežbali le pri kakem boljšem župniku.

Res je, da so nekateri študirali tudi na velikih tedanjih šolah v Italiji in drugod, toda ti potem sploh niso vstopali v dušno pastirstvo na deželi, temveč so živeli na dvorih velikašev ali pa prevzemali takoj višje službe. Tako potem le prelahko razumemo, da je bila izobrazba raznih beraško plačanih vikarjev in kaplanov na podeželju, ki so skoro edini prihajali v neposredni stik z našim slovenskim ljudstvom, skrajno pomanjkljiva in da so postali sčasoma le nekaki obrtniki (mnogi so se res pečali tudi z obrtjo, zlasti s krčmarstvom) in niso mogli dajati ljudstvu ne potrebne verske izobrazbe in pogosto mu tudi ne služiti za zgled, ker so se pač vdajali enakemu življenju kot

ljudstvo samo. Verska nepoučenost, pomanjkljivo moralno stanje, silno praznovanje, pomešano še z ostanki starega poganstva, ter razne verske ločine in zablode, so bile samo nujna posledica tega stanja.

O teh nezdravih cerkvenih razmerah in o verski zapuščeniosti na Slovenskem nam nazorno pripoveduje tudi poročilo samega patriarha Bertolda papežu v Rim. To pa seveda ni bila nobena posebnost le slovenskih dežel, temveč le odmev in posledica splošne krize, ki je nastala v XV. stol. in ki tudi Cerkvi ni ostala prihranjena.

Na nastanek teh cerkvenih razmer je vplivalo mnogo činiteljev. Eden izmed njih je bil tudi razvoj gmotne podlage, na katero je bila zgrajena srednjeveška cerkvena organizacija. Cerkev se je že iz prvih časov krščanstva vzdrževala iz „desetine“, ki so jo ji dajali verniki prostovoljno. V zgodnjem srednjem veku je postala ta potem redni cerkveni davek, ki so ga pobirali škofje za svoje potrebe in od te so prepuščali en del tudi duhovnikom. Izprva je znašala ta dajatev res desetino, zatem pa le določen odstotek žetve, a slednjič je bila zaokrožena na povprečno množino nekaterih pridelkov ali pa določena tudi v denarju, toda prvotno ime je ostalo še naprej.

Čim se je nekoliko utrdila cerkvena organizacija, je bila uvedena (v IX. stol.) cerkvena desetina tudi pri karantanskih Slovencih. Zanimivo je pa to, da je bila za Slovence več stoletij približno za eno tretjino nižja nego za Nemce, zato nam tudi listine iz IX. do XI. stoletja večkrat govorijo o „slovenski desetini“ v nasprotju s „kanonično desetino“, ki so jo plačevali Nemci.

Toda že v visokem srednjem veku se je začelo vprašanje desetine vedno bolj zapletati. Svetni mogotci so namreč začeli izročati škofom kaka zemljišča zato, da so plačevali potem le slovensko desetino namesto kanonične, kar je povzročilo potem tudi njeno vedno bolj neenakomerno razdelitev. Potem so že v XII. stol. začeli dajati škofje desetino na določenih ozemljih tudi v zakup, tako da jo je pobiral le zakupnik, a škofom je zato plačeval dogovorjeno vsoto v denarju ali v žitu. Take zakupnike so nazivali „cegnarje“ (Zechner).

Včasih so pa pravico do desetine tudi prodajali ali jo zamenjavali za druge vrednote, jo zastavljali, podarjali ali si jo delili (od desetine z Otoka je dobival n. pr. salzburški nadškof 2/3, a freisinski škof 1/3) itd. Skratka: že do poznega srednjega veka je prišel velik del desetine v roke svetnih gospodov in ti so jo zopet podarjali, prodajali ali zastavljali naprej in tako je zavladala glede nje proti koncu srednjega veka že vprav neverjetna raznolikost in zapletenost, kar je vodilo pogosto tudi do hudih zlorab in sporov s podložniki. Ravno zaradi tega je moral izdati potem nadvojvoda Karel dne 1. VI. 1577. tudi poseben red zanj, a ljudstvu je ostala v slabem spominu še do današnjega dne.

Desetina je začela torej že v visokem srednjem veku polagoma izgubljati svojo prvotno obliko in namen. Škofje, kapitli, samostani in stare župnije so si pridobili medtem že svoja lastna imetja, iz katerih so se vzdrževali, a glede novih župnij, cerkva in duhovniških mest sta Cerkev in država izdali postavbe, da mora imeti vsaka teh ustanov in sploh vsak duhovnik zagotovljen najprej redni stalni dohodek, iz katerega bi se vzdrževal. Tako so se torej mogle snovati nove župnije in beneficiji le tedaj, ako jim je kak svetni ali cerkveni gospod podaril ali volil zadostne kapitale ali zemljišča s pripadajočimi dohodki, iz katerih so se potem vzdrževali. Na ta način so dobile tudi vse župne in podružnične cerkve, župniki, vikarji, kaplani in večkrat celo posamezne bratovščine svoja lastna imetja in podložnike. V starih urbarjih najdemo, da je imela n. pr. župna

cerkev v Globasnici . . .	56	podložnikov, župnik pa 28
„ v Galiciji . . .	12	„ „ 5
„ v Hodišah . . .	25	„ „ 22
„ v Dvoru . . .	45	„ „
„ v Podgorju . . .	10	„ „

Podobno je bilo tudi po vseh drugih duhovnijah. Seveda so si pa tisti, ki so s svojimi darovi omogočili ustanovitev kake župnije ali beneficije, pridržali navadno tudi potronat nad njim.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri. — V maju so vsa k dan šmarnice ob pol 8. uri zvečer.

RUDA

Štirje Selani so se preteklo nedeljo na dveh motornih kolesih vračali domov s prvomajske veselice na Rudi. Par sto metrov od takimenovanega Tempeškega mostu je skočila na cesto mlada srna tik pred prvo motorno kolo. Vozač ni mogel dovolj hitro ustaviti vozila in tako je trčil v žival. Vozača Schobra Franca je vrglo na eno stran, a sopotnika Silvestra Proharta pa na drugo. Schober je pri padcu sicer zadobil hude poškodbe po glavi in po telesu, vendar je upanje, da kmalu okreva. Njegov sopotnik Prohart pa si je pri padcu nalomil lobanjo. Na kraj nesreče je kmalu prispela policija in zdravnik, ki je odredil prevoz obeh ponesrečencev v bolnico, kjer je Prohart kmalu umrl. Pokopali so ga dne 4. maja v Celovcu (Annabichl).

Čudimo se le, da gozdne živali, ki se nemoteno sprehajajo po poljih in cestah, ne povzročijo še več podobnih nesreč. Tako ni dovolj, da morajo kmetje na svojih poljih rediti to gozdno zverjad, ampak so zaradi teh živali izpostavljeni življenjski nevarnosti, če se hočejo po trudapolnem tedenskem delu v nedeljo peljati iz ene vasi v drugo.

LIBUČE

Smrt ne pobira samo zemljane, ki so že v pozni jeseni svojega življenja, ampak tudi otroke v nežni dobi življenja. Tako je smrt dveletne hčerke prizadela težak udarec rudi Krištanovi družini. Ker bolnemu otroku domači zdravniki niso mogli več pomagati, so ga prepeljali v bolnico, toda tudi tu je bila vsa dobra volja in intenzivna skrb zdravnikov zaman, kajti ugotovili so, da je imel tuberkulozo na možganski mreni. Umrla je v bolnici, pogreb pa se je vršil zadnjo nedeljo, dne 1. maja, v domači fari. Težko prizadeti Krištanovi družini naše iskreno sožalje k težki izgubi. Naj jim bo v uteho zavest, da je njihova ljubljena odšla v lepše življenje med nebeškimi krilatci.

ŠMIHEL PRI PLIBERKU

Naš cerkveni pevovodja Miha Sadjak je postal železničar. Pa kljub temu pridno vrši naprej službo zbornega pevovodja in organista ob nedeljah. 1. majnik je bil za družino Mihe in Pepce Sadjak vesel dan. Tretjega otroka so krstili! Nosil bo ime **Stanko Miha Sadjak**! Zdi se nam, da hoče imeti gospod organist svoj hišni moški kvartet, ker bodo mali gotovo dobri pevci, ko oče in mati obadva rada prepevata. Čestitamo!

SLOVENJI PLAJBERK — ŠMIHEL

Podjuna in Rož sta se srečala. Kdaj in kako? V nedeljo 24. aprila, ko sta v Plajberku stala pred poročnim oltarjem **Stanko Vauti**, posestnik, p. d. Hanin iz Šmihela pri Plajberku, in Pošnikarjeva **Pepca Ogris**. Ob enajstih je bila poročna sv. maša s poroko. Veliko Plajberžanov je prišlo k tej poročni slovesnosti, tako da je bila cerkev polna do zadnjega sedea s svati in farani! Poročno sv. mašo in poročne obrede je opravil ženinov stric preč. gospod Alojzij Vauti, župnik v Selah. Navzočnost treh duhovnikov, veliko število svatov in domačinov, je zelo povzdignilo slovesnost.

Na ženitovanju pri Serajniku so se prijateljske vezi med gorjanci in poljanci še bolj utrdile. Za dobro razpoloženje je v obilni meri poskrbel godba. Serajnikova kuhinja in klet pa je dobro poskrbel za telesne potrebe. Vrli Pepci želimo, naj se na novem domu kmalu dobro udomači in kot toplo vigradno sonce osrečuje moža in družino. Haninova mama pa naj občuti blagodejno roko mlade gospodinje, ki jo bo razbremenila pri delu in ji stregla v boleznih, zaradi katere se tudi poročne slovesnosti ni mogla udeležiti.

BISTRICA V PODJUNI

Franc Nerat je bil pri Krautu za pastirja, na pristavi je pozimi oskrboval živino. Vsak dan je šel na južino h Krautu. V soboto, 30. aprila, je komaj nekaj malega zaužil, potem pa se je podal na svojo pristavo. Med potjo pa mu je postalo slabo. Biclnovi so ga našli in sporočili h Krautu, naj pridejo po njega, da je bolan. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil, da so se starčku vnela pljuča in je odredil prevoz v bolnico. **Franc Nerat** pa je po, par urah v bolnici umrl. Podjetje Kraut na Bistrici je preskrbelo prevoz rajnega iz bolnice in mu je pripravilo dostojen pogreb v domači župniji. Le po je, da tudi revnega, starega, onemoglega, osamljenega pastirja primerno pokopljemo! Delavci Krautovega podjetja so

Pri nas na Koroškem

se z gospodarjem vred udeležili pogreba! Podjetju Kraut vsa čast, zahvala in priznanje. — Rajnemu pa naj večna luč sveti.

Na Bistrici je v zvezi z napeljavo vodo voda postalo zopet živahno. Nadaljujejo, kjer so v jeseni delo prekinili! Upamo, da bo kmalu veliki načrt uresničen, da pride mo vsi do vode, seveda bomo prej še vsi nekaj časa suhi.

Letos imajo na Bistrici na treh krajih šmarnice; pri Biclno, Habercu in Kukcu! Upamo, da nas bodo tudi dušni pastirji obiskali vsaj ob nedeljah!

BREŠKA VES

V nedeljo, dne 1. majnika, na dan delavcev, smo spremljali k zadnjemu počitku skrbnega, pridnega neumornega delavca, rajnega očeta **Pavla Lušina** iz Breške vesi. Rajni je vse svoje življenje delal in garal, da bi si mogel postaviti lastno domačijo. Ustanovil si je svojo družino, pred par leti pozidal v Breški vesi tam ob gozdu lepo hišico, kjer sta z ženo Ano v miru živela. Hu-

mati Šteben. V Štebnu bodo dobili zvonove, morda pa res v Večno ves tudi dobimo še dva zvona. Pogum velja! Hitro na delo, da bodo za sv. Martina že zapeli!

DOBRLA VES

(V spomin t. g. Martinu Sturmu)

Zgodaj je končal in dopolnil mnogo let... njegova duša je bila prijetna Bogu! Ne razumemo sklepov božje previdnosti, vemo pa, da je nad nami Oče, ki nas ljubi in vse vodi, kakor je prav. „Moje misli niso vaše misli.“

Pokojni je obiskoval tukajšnjo ljudsko šolo in je že v rani mladosti kazal, da ima plemenito srce, ki hoče vse razveseliti in vsem pomagati. Tukaj je prejel prvo sv. obhajilo. Bil je zelo radodaren in je dobro napredoval v šolah. Marsikatero težavo je moral premagati. Zdrav humor, ki ga je spremljal v življenju, mu je pri tem dokaj pomagal. Pesimizma ni poznal. Z velikim veseljem smo ga pozdravili kot novomašnika, ki pa je kmalu po prvi sv. daritvi mo-

IZLET

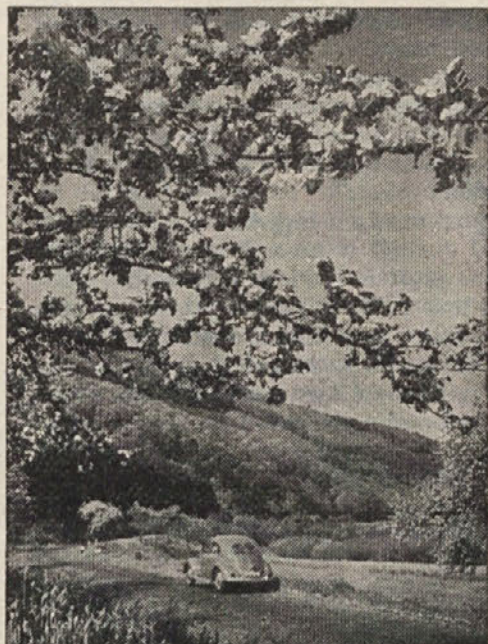
o pomladanski dan

Oj, ptički in cvet!
Pa cesta široka
in sončna je loka.
To lep bo izlet!

He, ne ropotaj,
presneto vozilo!
Glej, tu boš počilo
poromal bom v gaj...

Moj Stvarnik, bogat
sem Tvoje lepote!
Vsem cvetkam tihote
presrečen sem brat.

Milka Hartman

da bolezen je začela mučiti moža in slutil je, da gre z njim proti koncu; težko je šel v bolnico, ker je vedel, da nikdar ne bo hodil več v svojem domačem kraju, katerega je tako ljubil, saj je vse življenje prebil tam okoli.

Rojen je bil v Večni vesi 28. 6. 1891. Dne 5. julija 1891 se je poročil z Ano Miklau, leta in leta je stanoval pri Konečniku v Breški vesi, dokler ni doživel svoje hiše. — V obilnem številu so ga spremljali k zadnjemu počitku možje, delavci in sorodniki. Mešani zbor je pod vodstvom organista Mihe Sadjaka pel pri žalnem sprevodu „Usmili se me...“, pri odprtem grobu pa „Jaz sem vstajenje in življenje.“ Rajni naj počiva v miru, družini Lušin pa naše sožalje!

GLOBASNICA

(Huda prometna nesreča)

Minulo nedeljo, dne 8. majnika, sta se naša rojaka **Jožef Harih** in **Janez Wölbl** z motornim kolesom vozila v Celovcu. Tega usodnega dne sta še dva druga Globašana z motornim kolesom bila na poti. Obe kolesi sta zadeli drugo ob drugo in pri tem je **Janez Wölbl** tako nesrečno padel, da ga je v istem trenutku do smrti povozil avtobus. **Jožef Harih** pa je odnesel takozvane težke poškodbe, da je kmalu na to umrl v bolnici.

Na drugem kolesu sta se vozila **Franc Cirgoj** in **Ignac Hutter**. **Franc Cirgoj** je ostal nepoškodovan, medtem ko je **Hutter** odnesel lažje poškodbe.

Oba ponesrečenca so prepeljali v Globasnico, kjer so ju minulo sredo, dne 11. maja, položili v domačo zemljo.

Naj bo ta nesreča ponoven opomin vsem voznikom, da z večjo pozornostjo varujejo svoja življenja. Naglica le redkokdaj človeku koristi.

Prizadetim družinam izražamo naše priščno sožalje.

VEČNA VES PRI GLOBASNICI

V nedeljo, 8. majnika, je krstil t. g. župnik **Jožef Verhnjak** Cipovega otroka. Botra sta bila **Mlinarjeva Milka** iz Komelna in **Valentin Jamer**, kovač v Globasnici.

Nekaj se čuje, da hočejo Večani posne-

PRISRČNO VOŠČIMO!

Dne 7. majnika 1955 je praznoval sedemdesetletnico rojstva naš rojak **Anton Gril**, pd. Jegart na Plaznici.

Vsi Slovenci poznamo Jegartovega očeta, ki je bil vsa leta v prvih vrstah koroških Slovencev; bil je dolga leta zastopnik slovenskih kmetov v Kmetijski zbornici in z nami je bil izgnan iz domovine leta 1942. Po vrnitvi iz izseljenstva pa je vse svoje moči posvetil svojemu domu ter je s pomočjo hčerke **Adele** in sina **Toneta** spravil gospodarstvo v red. K njegovemu domu pelje lepa cesta, ki jo je zgradil po vojni.

Jegartovemu očetu želimo še dolgo vrsto lepih, sončnih let v krogu njegove družine in v naši narodni skupnosti.

petjem in igrami in podobnimi prireditvami. Se bosta pa zato zvonova lepše čula, če bo drugo bolj tiho.

ŽIHPOLJE

(Cerkveni shod)

Prihodnjo nedeljo, dne 15. majnika t. l., to je na 5. nedeljo po Veliki noči, bo na Žihpoljah velik cerkveni romarski shod.

Spored je sledeči: Od 6. ure naprej spovedovanje, ob 7. uri sv. maša, ob pol 8. uri 1. božja služba s slovensko pridigo, ob pol 9. uri 2. božja služba z nemško pridigo, ob pol 10. uri slavnostna pridiga (slovenska), obhod z Najsvetejšim in slovesna sv. maša. Popoldne ob pol 3. uri slovesne šmarnice.

Verniki od blizu in daleč ste to majniško nedeljo še prav posebno povabljeni na sončne Žihpolje.

ZGORNJA VESCA

Pri Tomanovih se je zopet zbrala cela družina. Hčerka **Zofi** se je vrnila iz Švice in se za dalj časa ustavila doma, da pomaga pri gospodarstvu in uporabi izkušnje, ki si jih je pridobila v Švici. Prav je, da si naša dekleta bogatijo svoje znanje v tujini ter ga potem obračajo v korist domače hiše, kajti napredno gospodinjstvo je vir blagostanja za družino in sta Tomanov atej in mama res lahko vesela svojih pridnih otrok.

V kratkem bo tudi naša vas dobila elektriko. Dolgo smo jo morali čakati, in včasih smo tudi pogodrnjali zaradi zapostavljanja, pa kaj hočemo, nekdo mora biti zadnji in sedaj je pač prišla vrsta tudi na nas. Treba bi pa še bilo telefona in upamo, da se bo našel človek, ki si bo naprtil skrb in pota ter preskrbel, da naš kraj dobi to potrebno ustanovo.

Govori se tudi o pokopališču in baje nekateri zavirajo ureditev tega poslednjega doma naših rajnih. Res jih ne moremo razumeti, saj so nam baš naši rajni opomin, da naj mislimo na smrt in da se bo z našimi grobovi tako godilo, kot mi ravnamo z grobovi naših očetov. Vendar pa upamo, da bo naposled razodnost zmagala in bomo dobili novo, priklanam odgovarjajoče pokopališče.

Tudi cesto popravljajo. Dela lepo napredujejo in so že prišli preko Čahorč.

Delavska družina išče

SREDNJO KMETIJO

s polji, travniki in gozdom vsaj za domače potrebe. — Prijave na list pod: „Nazaj k zemlji“

SPODNJA VESCA

Dalj časa je bolehal daleč naokoli poznana **Brodnikova** mati. Vzljubili so jo tudi zaradi tega, ker je prevažala potnike s čolnom preko Drave. Dne 17. aprila je zatislila za vedno svoje trudapolne oči v starosti 63 let. Dne 19. aprila pa smo rajno spremili ob lepi udeležbi pogrebcev na pokopališče v Velinjo ves. Vsem preostalim sožalje!

BILČOVS

Sreča v nesreči. **Keferjev Valentin** iz Velinje vasi je pri delu na elektrovodih prišel v stik s tokom, kateri ga je vrgel na tla. Na srečo ni utrpel telesnih poškodb, le nekoliko prestrašil se je, vendar si je kmalu opomogel in celo nadaljeval delo, kar kaže, da ima dobre živce. Vsekakor pa naj bo ta doživljanje svarilo za vse, da je delo pri elektriki nevarno.

Kupim kmečko posestvo

srednje velikosti v ravnini. — Oglasite se pri upravi lista pod: „Dom“.

Preveč gozda smo posekali

Po podatkih deželnega gozdnega ravnanstva so na Koroškem v letu 1954 posekali 1.954.612 kub. m. lesa. Z ozirom na prečunano letno prirast gozdov je bila normalna letna količina za poseko prekoračena za 94%. Z drugimi besedami: posekali so skoraj enkrat več, kot bi smeli. Kot v preteklih letih, so največ posekali mali kmetje, tako da v kategoriji malih gozdnih posestnikov, ki imajo do 50 ha gozdne površine, je bilo posekano za 180% preko normalne količine. Večji posestniki so pa redno mero prekoračili le za tretjino, to je za 33%.

Razlogi za prekomerno sečnjo so predvsem zelo ugodne cene lesa, ki so tako visoke, kot še nikoli. Je pa po drugi strani tudi res, da so izkupički, ki so jih kmetje prejeli za les, šli po večini za nakup poljedelskih strojev ter druge izboljšave v kmetijskem gospodarstvu.

Zaenkrat še ni mogoče koroških številk primerjati z podatki iz drugih zveznih dežel, ker pristojni uradi še niso izgotovili vseh statistik. Kar se pa tiče sečnje v prvih treh četrtinah leta 1954 so pa samo na Solnograškem več posekali, kot v istem razdobju leta 1953. Na Gradiščanskem, Štajerskem in Tirolskem so pa manj sekali. Od celotne količine posekanega lesa odpade na Koroškem 84% na uporabni les, a le 16% na kurjavo. Z ozirom na namembo je bilo 84% lesa namenjeno na trg, a 16% za la-

stno uporabo gozdnih lastnikov. Sečnja je bila za 6% višja kot leta 1953 in je dosegla s tem nov povojni rekord. Izgleda, da Koroška prednjači v največji sečnji gozda pred vsemi drugimi zveznimi deželami.

V letu 1954 je bilo tudi več lesa sežagane-ga in znaša skupna količina lesa, ki je prišla iz žag, 1.352.850 kub. m, kar je 21% več kot leta 1953.

AVSTRIJSKO-ITALIJANSKA POGAJA-NJA ZA LES ODLOŽENA

Iz Rima se je vrnila avstrijska trgovinska delegacija, ne da bi po 12-dnevni pogajanjih mogla priti do sporazuma z italijanskimi pristojnimi oblastmi glede nove trgovinske pogodbe za les. Pričakuje se, da se bodo pogajanja obnovila proti koncu maja.

Težave so bile predvsem zaradi neuravnotežene trgovinske bilance med obema državama. Italija je namreč v preteklem letu iz Avstrije več uvozila, kot je Avstrija kupila v Italiji. Ni tu vprašanja le les, ampak celotna ureditev trgovine med obema državama. Zato je avstrijska trgovska zbornica na Dunaju ob sodelovanju italijansko-avstrijskega gospodarskega inštituta organizirala posebne sestanke gospodarstvenikov in upajo, da bodo za konec maja mogli pristopiti k pravi trgovinskemu pogajanju.

Tehnika v službi kmetijstva

V osrčju Združenih držav gojijo največ koruze. Zato pravijo temu področju v ameriki „žitni pas“. V zvezni državi Iowa, ki v tem pogledu služi vsem ameriškim kmetovalcem za vzgled, se poslužujejo najodobnejšega kmetijskega stroja, s katerim žanjejo koruzo. Stroj pobira koruzne stroke, in jih nalaga na posebni voz. Potem seče koruzna stebila in jih natovori na drugi voz. V ostalih zveznih državah še nimajo tako sodobnih naprav in se poslužujejo dveh različnih strojev, enega za pobiranje koruznih strokov, a drugega za sečnjo stebel. Često potegne isti traktor oba stroja enega za drugim.

Novi stroj, ki opravlja delo za oba stroja starejše izdelave, predstavlja značilen napredek v tehniki kmetijskih strojev. Predvsem tej tehniki se morajo v Ameriki zahvaliti za njihovo visoko razvito kmetijstvo.

V Iowi in na ostalem področju na severnem delu osrčja Združenih držav je zelo razvita živinoreja. Živino krmijo tam večinoma s koruznimi stebli. Iz teh osrednjih zveznih držav dobavljajo veliko živine za zakol. Hkrati je tam tudi mlekarstvo zelo razvito.

S koruznimi stebli, ki jih spravljajo v silose, se je mnogim kmetovalcem posrečilo.

Koliko vina popijejo v Franciji

Na politični pozornici se je v Franciji zopet pojavil bivši ministrski predsednik Mendés-France, ki ste ga gotovo pogosto videli naslikanega v časopisih s kozarcem mleka v roki. Bil je namreč abstinent, to je, ni nikoli poskusil niti kapljice alkohola. Pil je mleko celo, ko je bil na obisku v Londonu pri tedanjemu angleškemu premierju Winstonu Churchill, ki pa dela baš nasprotno, pije škotski whisky in kadi cigare, ki jih, preden si jih prižge, na tistem koncu namoči v konjaku.

Mendés-France je padel ob vprašanju politične samouprave za francoske kolonije v Severni Afriki. Sedaj pa upa, da se Francozom znova prikupe in pride nazaj na vlado. Predlagal je vrsto gospodarskih ukrepov, ki bi naj prinesli red v francoske državne finance in med temi je tudi svetoval, da se poviša davek na alkoholne pijače na 20% in izvede široka kampanja proti alkoholu kot škodljivcu zdravja ter javnih in privatnih financ. Predlagal je nadalje, da bi od 5. do 10. ure dopoldne ne smeli točiti nekaterih alkoholnih pijač. In še več. Pijače, ki se pridobivajo iz vina (raza likerji) ne bi smeli vsebovati več kot 18% alkohola.

Da obrazloži te svoje predloge, je zbral nekaj podatkov o uživanju alkoholnih pijač v Franciji, ki so jako zanimivi:

Na vsakega odraslega Francoza pride na leto 30 litrov čistega alkohola, ki ga zaužije v obliki raznih pijač. Je to najvišja številka v Evropi. Italijan zaužije le 14 litrov na leto, to je komaj polovico toliko. Za Italijani pridejo Švircarji, ki porabijo 13 litrov na leto, pa še o tej količini pravijo, da jo po večini popijejo tuji turisti, ki pridejo v Švico. Za trezne

veljajo Angleži, ker v Angliji pride le okrog 9 litrov alkohola na glavo na leto. —

Med Francozi je 10% prebivalstva, ki spada med „kronične pijance“; polovica od njih so ženske. Okrog ena tretjina celotnega francoskega prebivalstva pije čez mero. V primeri s številom prebivalstva so v Franciji spili trikrat več alkohola kot v Ameriki, to je trije Amerikanci spijejo toliko kot en Francoz. Verjetno pa pri tem niso mišljeni ameriški vojaki v Evropi.

Okrog 30% smrtnih primerov med tridesetim in petdesetim letom je pripisati alkoholu. Škodo, ki jo alkohol povzroča francoskemu ljudstvu, cenijo na 500 milijard frankov. Od celotne vsote denarja, ki ga Francoz potroši za življenjske potrebe, gre 10% za pijačo.

Različni so vzroki za to stanje. Predvsem, alkoholne pijače so preveč poceni. Kmetje imajo pravico pridobiti na leto v obliki različnih pijač 10 litrov čistega alkohola in ga prodati. Dejansko pa ga predelajo mnogo več naskrivaj in ga razpečajo na različne načine. Takih proizvajalcev alkohola ima Francija okrog 3 milijone. Največ alkohola se uživa v obliki vina, ki zavzame 60% alkoholnega konzuma. Na pivo odpadeta samo 2%.

V Franciji obstaja poseben odbor za propagando za povečanje konzuma vina. Ker je vino ena izmed velikih proizvodnih vej francoskega gospodarstva, ga podpira država z letnim prispevkom 50 milijonov frankov. Državni odbor za pobiranje alkoholizma pa dobiva od države le 50.000 frankov.

Našim gospodinjam

PIJMO MLEKO!

Vsaka skrbna gospodinja se trudi, da čim boljše postreže svojcem, pa tudi gostom z okusno pripravljenimi jedmi in pijačami. Večkrat ji pa zmanjka izbire posebno glede pijač, ker pozabi na zdravo in redilno mleko, ki je pravo zdravilo za duha in telo.

Mleko, pa najsi bo sladko ali kislo, damo lahko prav dostikrat na mizo, ne samo domačim, temveč tudi gostom. Mleko se sicer marsikomu upira in vsak želodec ga ne prenese; toda mnogo je ljudi, ki si naravnost zaželijo osvežujočega požirka mleka med obedom ali po obedu, posebno še v vročem poletnem času.

Mleko je najboljše in najpripravnější pijača za zajtrk. Četudi postrežemo zjutraj običajno s skodelico kave, vendar naj mleko nikoli ne manjka pri zajtrku. Nekoliko sadja ali sadne mezge s črnim kruhom in mlekom da najboljši zajtrk. Popolnoma napako je mnenje, da se mleko in sadje ne smeta uživati zaporedoma ali skupaj in da

povzročita motnje v prebavi.

Tudi za dopoldansko malico in opoldne med obedom je mleko priporočljiva pijača, posebno če ne uživamo mesnih jedi, temveč le svežo rastlinsko hrano. Kadar nimamo na razpolago sadja, pripravimo kot prvo jed pred kosilom ali pred večerjo kislo mleko.

Prav tako uporabljamo mleko popoldne za malo južino in pri večerji. Če nudimo za večerjo lahko zelenjavno in sadno jed, tedaj ni boljšega nego mleko, ki nam izpolni sicer morda prepičlo večerjo.

Poleg vode in sadnih sokov naj bo tudi mleko kot pijača vedno pri rokah.

Otrokom in odraslim postrežimo torej večkrat z mlekom, saj je zdravo in okusno ter cenejše nego katerakoli druga opojna ali brezalkoholna pijača in se poda povsod, razen pri mastni mesni hrani, ki se je pa itak začela umikati bolj zdravim zelenjadnim in sadnim jedem.

Deset zapovedi za zdravo prehrano

1. Varuj se preobilnega in prepogostega uživanja mesa! Čim manj mesa, tem bolje.

2. Pomni, da mora biti v zdravi hrani več zelenjave in sadja, nego pa močnatih, jajčnih in mesnih jedi. Kjer prevladuje v hrani zelenjava, zlasti solata in drugo zelenje, kar lahko uživamo surovo, tam je zdrava prehrana; kjer pa prevladujejo: moka, jajca, sir in meso, tam je pa mnogo več nevarnosti za razne bolezni.

3. Uživaj pri obedu najprej lahko prebavna, in šele potem težje prebavna jedila! Sadje bodi na prvem mestu, to je pred ostalimi kuhanimi jedmi!

4. Užij pri vsakem obedu vedno kaj svežega; n. pr: solato, sadje! Če nimaš drugega, užij vsaj malo surovega kislega zelja!

5. Jej črn, ržen kruh in, če je mogoče, pečen s čim manj kvasa ali kislih drož! Tak

kruh je bolj zdrav nego običajni beli kruh iz bele, na vse načine prečiščene pšenične moke.

6. Zvečer jej tri do štiri ure prej, preden greš spat! Poln želodec je največja ovira dobrega spanja!

7. Ne jej prevročih, pa tudi ne premrzlih jedi ter vsako jed v ustih dobro prežveči!

8. Pri jedi ne pij preveč! Ogibaj se zlasti vseh alkoholnih pijač! Za žejo pij sladke, to je naravne sadne sokove ali pa svež limonov sok. Ne pij vode na sadje, na solato, sploh na surovo zelenjavo!

9. Jej vedno v dobrem razpoloženju! Slaba volja ali celo razburjenje med jedjo silno ovira prebavo in škoduje zdravju.

10. Ne jej zato, da bi užival, ali zato, da bi se redil, ampak le zato, da se preživiš in ohraniš zdrav in sposoben za delo.

KUHINJA

Zdrohov pečenjak. V pol litru mrzlega mleka raztepem 2 celi jajci, potem malo osolim in primešam ¼ litra zdroba. To pustim pol ure stati. Potem stresem na pekačo, v kateri sem razbelila 7 dkg surovega ali kuhanega masla. V pečici pečem toliko časa, da površina zarumeni. Potem raztrgam pečenjak z vilicami ali pa razrežem na poljubne kose. Te kose potresem s sladkorjem in dam s kuhanim sadjem na mizo. Ako hočem dati ta pečenjak s solato na mizo, ga ne potresem s sladkorjem.

Krompirjevi polmesci. Pol kg krompirja skuham, olupim ter stlačim. V ta krompir ubijem 1 jajce, pridenem žlico sesekljanih in razgretih ocvirkov, kisle smetane, primerno soli in toliko moke, da je testo gladko in voljno. Testo razvaljam za pol prsta debelo in zrežem s krofovimi obodcem v polmesce. Na pomazani pekači jih spečem v srednjevroči pečici. V 20 minutah so polmeseci pečeni. Na mizo

jih dam kot samostojno jed ali kot dodatek h kaki mesni polivki ali k praženemu mesu.

Zelenjavni cmoki. V mrzlo mleko namočim 2 žemlji. Namočeni ožnem ter denem v skledo. Na masti pražim drobno zrezano čebulo, sesekljam zelen peteršilj, špinačo, kislico in krebuljico. Sesekljanih zelenjav naj bo vseh skupaj za dobro pest. Te snovi primešam žemljam, pridenem še eno stepeno jajce, pest drobtin, malo soli in pol žlice moke. Iz testa oblikujem cmoke in jih kuham v vreli vodi 10 do 12 minut.

Lahko pa napravim iz tega testa podolgasto klobaso, jo zavijem v prtč, povežem z vrvc in skuham v osoljeni vreli vodi. Klobaso razrežem na prst debele rezine, cmoke razpolovim, oboje pa zabelim s surovim maslom, v katerem sem ocvrla nekaj drobtin.

PRASICIJI TRG NA DUNAJU

Na dunajskem sejmu dne 3. maja: Prignali so 8.969 domačih prašičev (skoraj 2.200 več kot prejšnji teden), ki so bili vsi prodani. Trg je bil dokaj živahen za ekstremno blago in 3. kvaliteto, manj povpraševanja je bilo za 1. in 2. kvaliteto.

Cene: Ekstremno blago S 13.—; prva kvaliteta S 12.50 do 12.90; druga kvaliteta S 12.— do 12.50, tretja kvaliteta S 10.80 do 11.90.

GOVEJI TRG NA DUNAJU DNE 9. MAJA 1955

Prignali so: iz Avstrije 270 volov 233 bikov, 907 krav in 140 telic. Iz Jugoslavije 22 krav, iz Madžarske 16 krav in 4 telice. — Cene: Voli S 8.— do 11.40, ekstremno blago S 11.50 do 11.80; biki S 9.40 do 11.20, ekstremno blago S 11.30 do 11.50; krave S 7.— do 9.50, ekstr. blago 9.60 do 10.—, telice S 8.80 do 11.10, ekstremno blago S 11.20 do 11.30; jugoslovanska goveda so plačevali od 7.— do 10.—. Pri izboljšani kvaliteti so se dobro uveljavili volji, biki, krave in blago za predelavo (Beinlvieh) a telice so padle za 30 grošev.

ZIVILSKI TRG V CELOVCU, 3. MAJA

Krompir („repica“) 1.20 do 1.30; jabolka 4.— do 7.—, jajca S 0.90.

ZRAKOPLOVI ZA CIVILNO UPORABO

Naročila za gradnjo civilnih letal stalno naraščajo. Znana tvrdka za gradnjo letal v Ameriki „Douglas Aircraft Co“ ima mesečnega prometa za 90 milijonov dolarjev. In naročila stalno naraščajo, tako da morejo sedanjim naročilom ustrežati šele čez dve leti. Kdor hoče kmalu dobiti letalo, mora torej pohiteti z naročilom. (AND)

OKREVAJOČA LOKOMOTIVA

Časopis „Sovjet Estonia“, ki izhaja na Estonskem, pripoveduje zgodbo o okreva-joči lokomotivi.

Neko betonsko podjetje je imelo lokomotivo, ki ni več prav ubogala in jo je poslalo v popravilo. Ko so jo dobili iz popravila, je vozila samo nazaj. Na reklamacije podjetja so dobili iz tovarne odgovor, da vsak bolnik rabi po operaciji nekaj časa, da okreva, tako je pa tudi z lokomotivo. Toda lokomotiva ni okrevala. Ponovno so jo poslali v popravilo in ko so jo spet dobili, je vozila prav tako samo nazaj, sicer precej hitro, toda težko so jo ustavili. In zgodba se je tako nadaljevala, le da poročila ne povedo, če je lokomotiva že ozdravela.

PREMALO SPECIALNIH ZEMLJEVIDOV

Za naše dežele imamo zemljevide v različnih merilih in človek si jih lahko kupi v merilu, kot si ga želi. Večina specialk je nastala iz vojaških potreb, pa tudi za civilno prebivalstvo so jih dali na razpolago. Po cinitvi ameriške družbe za fotografsko izdelovanje zemljevidov je pa le 5 odstotkov zemljske površine podane točno z zemljevidi. V Ameriki upajo, da bodo izdelali za vse ameriške pokrajine topografske karte do leta 1970.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Turki v Rožu

(Po „Slovenski Bčeli“ iz leta 1853)

Kot strašna povodenj, ki vse ovire in je-zove predre in razdeja, so proti koncu 15. stoletja grozoviti Turki divjali po našem Korotanu. Kamor so udarili, so vse pomen-drali, poteptali in požgali. Tisoč in tisoč kmetov so odpeljali v neusmiljeno suženj-stvo. Cela dežela je bila bolj podobna pu-ščavi kot pa človeškemu prebivališču. Še se-daj se spominja slovenski kmet v povestih in pesmih tistih groznih časov.

Že več kot sedmi rod je zamrl, — pravijo narodne pripovedke — odkar so divji Tur-ki po naši dolini mendrali. Konje so imeli narobe podkovane. Bilo jih je kot lista in trave. Ljudje so morali zapustiti svoje hiše in se umakniti na gore in planine. Kogar so v roke dobili, temu je bilo jojmenel. „Ne boj se, ne boj se“ in glava je letela proč. Brez usmiljenja so nekatere za noge h konj-skim repom privezali in jih potem v naj-hitrejšem diru vlačili čez polja in travnike, čez pečovje in prodovje, da se je truplo raz-letelo na stotero koscev. Druge so na veje obešali; nekatere celo k drevesom privezo-vali in meso iz njih rezali. Kar je bilo krep-kejših mož in lepših devic, so jih odpeljali s seboj v globoko Turčijo. To se je zgodi-lo tudi mladi Miklovi, ki ji je bilo Zala ime. Male otročiče so za kratek čas na sablje in sulice nabadali in jih pekli na ognju. Take so uganjali s kristjani, da ni za povedati. Hiše in cerkve so oropali in požgali. Koder so hodili, se je že od daleč videl dim gorečih vasi. V St. Jakobu so raz-dejali pokopališče, zažgali cerkev in pomo-rili vse ljudi, ki so pri cekvi pomoč iskali. V Podgorjah cerkev kljub vsej sili ni hotela goreti. Metali so na streho ognjene puščice, ali vse zaman, cerkev se ni hotela vneti. Za-to so znesli svojo jezo na podobah in oltar-jih. Vse so razdrobili in polomili. Niti ena šipa v oknih ni ostala cela.

Zadnjikrat so prišli iz jutrovega. A niso mogli dalje, kot do Svečan. Ko so prišli do križa, ki — obrnjen proti vzhodu, — stoji na gričku pred Svečami, so se začeli njí-hovi z zlatom okovani konji vdirati in po-grezovati v zemljo. Pri vsaki stopinji so se globlje ugrezali. Morali so se obrniti nazaj. Od tistega časa se Vrbica — tako se je prej sveška vas zvala — preimenovala v Svečane. V St. Janžu so streljali v cerkev. Ena krogla je ostala Mariji v roki. Vse svetnike in bož-je podobe so na kup znosili in zažgali. Ven-

dar podoba Marije Device ni hotela go-reti. Divji Turek jo hoče razsekati. Zamah-ne in čuda — iz rane se ji pocedi kri. Turki se tega prestrašijo in dero naprej.

Pri homberškem mostu je stala tedaj sta-ra košata lipa in velik zidan križ. O lipi ni več sledu, križ pa so, žalibog, lani podrli. Ni ostalo za njim nič drugega kot grobje. Pot to lipo so nekoč Turki izbrali svojega pašo (poglarvarja). Začeli so plesati in se ve-seliti, da je bilo kaj. Sonce je ravno zaha-jalo. Neki kmet, Pekovec po imenu, stopi čez prag svoje hiše, ki je stala na homber-škem klanecu. Zagleda Turke pod lipo in med njimi tudi pašo, ki je imel dva konj-ska repa na glavi kot znak svoje oblasti. Skoči nazaj, popade puško in se s plazi za drevjem do brega Drave, od koder je imel pregled čez vse Turke. Tu postoji, nasloni puško na olševo vejo, sproži „pok“ — in turški paša se zgrudi kakor klada na zem-

ljo. Vse je potihnilo. Prestrašeni Turki ne vedo ne kaj ne kam. Zapodé se v beg. Na potu vzamejo s seboj dva kmeta iz Seljan in ju prisilijo, da jim pokažeta pot ali stezo čez goro. Kmeta se dogovorita med seboj in peljeta Turke proti Seljanam. Precej časa so že hodili navkreber — ona dva naprej, a Turki njima za petami. Naredila se je že noč in temna megla je vstajala iz doline. Niti za ped se ni videlo naprej. Pripeljeta jih na visoko skalo, pod katero se je odpi-ral globok prepad. Naenkrat zavijeta na stran in počepneta za grmom. Turki, ki so po večini jahali na konjih, so mislili, da sta kmeta spredaj, gredo naprej. Gre prvi, ne da bi drugi opazil kam, in tako se valja mož za možem v globočino. Kmalu je cela turška tolpa ležala razdrobljena na kosce v globokem breznu. Tedaj vstaneta kmeta izza grma in se zahvalita Bogu, da ju je rešil smrtné nevarnosti, in obvaroval toliko krščanskih življenj pred temi grozovitimi vragovi. — Drugi dan so našli celo trumo Turkov razbito v globini. Najdeno zlatni-no in srebrnino so pobrali in zakopali pod nekim grobom.

Zato — pravi narodna pravljica — je bil Pekovec oproščen vseh davkov in Seljana sta morala vsako leto dajati za davek samo dve kapusovi glavi.

B. J.

Janko Barle:

Dva prijatelja in ose

Ni ga bilo dneva, da ne bi šla skupaj na sprehod. Moj Bog, zakaj pa bi ne šla. Na-vadila sta se tako še ko sta bila skupaj v službi. Hodila sta vsak dan ven iz mesta, da stepta s sebe pisarniški prah, in zakaj bi ne hodila na sprehod tudi sedaj, ko sta po štiridesetletnem službovanju nastopila dobro zasluženi pokoj.

Sprehod se je enako začel in enako kon-čal. Počasi sta hodila, vsakih pet korakov sta malo postala. Saj sta morala preresetati toliko važnih vprašanj.

Zunaj mesta, prav ob poti so si ose na-pravile gnezdo v zemlji. Ej, to je bilo ve-selja za male razposajence, dečke iz bližnje okolice. Vedno so se vrteli okrog osjega gnezda, metalj vanj kamenje, drezali v luk-njo z dolgimi palicami in žgali nad njim slamo. A ko so se ose vsule iz luknje, ta-krat je bilo vrišča, smeha, skakanja in skri-vanja. Ose so bile prebrisane, a dečki še bolj.

Naša znanca, zatopljena v svoje resne raz-govore, nista seveda nič vedela o osah. Pri-šla sta — nič hudega sluteč — po poti. Po-časi sta šla, imela sta klobuke v roki in raz-pete sončnike. Vroče je bilo. Obstala sta. Važno vprašanje je bilo na dnevnem redu. Kar je zazvenel „krik bojnih trum,“ pridr-veli so dečki, razkropili se na razne strani in poskrili za grmovje. Priletele so tudi ose. Imele so tudi več sreče kot navadno. So-vražnik je bil zajet! Naša znanca sta mahala s klobuki in sončniki po zraku, a vse zaman. Ose so pikale kot kače. Ni bilo druge po-moči, tudi onadva sta udarila edino rešil-no pot, stekla sta kolikor jima je pač dalo njunih štirideset let službe. Vrnila sta se domov vsa opikana in opečena. Dečki so se pa smejali za grmovjem in hvalili ose, ki so starčkoma vlile toliko mladostne gibčnosti v noge.

Na marsikoga se včasih vsiplje kaj, ne da bi vedel od kod in zakaj.

* * *

Velik božji dar je naš materini jezik, s ka-terim hvalimo Stvarnika in govorimo o ne-številnih čudežih božjih. Povej, če moreš, število zvezdic na jasnem nebu, in preštej dobrote milosti božje, ki jih na tem svetu uživamo: in ne pozabimo, da je materina beseda vseh dobrot največja dobrota.

(Anton Martin Slomšek)

Milka Hartman:

Zdaj smo v maju

O, Mati božja, zdaj smo v maju:
vse naokoli zeleni;
cvetijo polja, cvete v gaju
in kakor rožne sap'ce v raju
preblago vsepovsod dehi.

Narava vsa mladostno vzklika,
vse vprek prepeva, žvrgoli.
O, Mati božja, tvoja slika
med petjem, cvetjem se svetlika
nam v majski dan in vse noči.

Rad gledam vse podobe Tvoje ...
se vsaki klanjam, Tebi vdan ...
pa to, v globini duše moje,
ki vsak utrip srca ji poje,
vpodobit' trudim se zaman.

O, Mati božja, zdaj smo v maju.
Smehljam se cvetju kot otrok.
Srce igra se s srečo v gaju ...
kako, kako lepo bo v raju,
ko v večni maj me vzame Bog!

Ladja morskega roparja

Prevod iz angleščine

(16. nadaljevanje)

„Sam mi je to povedal,“ je rekel Fran-cisco ter se obrnil proti možem, ki so stali okoli njega.

Kajna so prenesli v kabino. Ko so pre-iskali rano, so videli, da ni smrtna, čeprav je bil izgubil mnogo krvi. V nekaj minutah je bil Hawkhurst zopet pri svojih ljudeh na zadnjem delu ladje. Spoznal je, da je Fran-ciscov položaj sedaj bolj ugoden, kakor je bil pričakoval. Postava: Kri za kri! je bila pri razbojnikih posebno sveta. In v resnici je to splošno in svečano priznanje postave, da sme vsakdo ubiti tistega, ki ga je ranil, ne da bi se mu bilo treba bati kazni, pre-prečilo vsak krvavi prepir med temi ljud-mi, ki so pri vsaki žalitvi prijeli za nož. Sa-mo s pomočjo take postave je bilo mogoče vzdrževati red med to sodrgo. Ker je sedaj Hawkhurst spoznal, da so bili tega mnenja tudi tisti, ki so bili zoper Francisca, se mu je zdelo najbolje, da se zopet pogaja.

„Hawkhurst,“ je dejal Francisco, „imam samo še eno prošnjo, pa bo konec vseh pre-pirov, če mi jo uslišite. In ta je, da me pu-stite na suho na prvem obrežju, do katerega pridemo. Ako ste vi in vaša stranka zado-voljni s tem, bom skrbel za to, da se moji pristaši podvržejo pokorščini.“

„Zadovoljen sem,“ je odgovoril Haw-khurst, „in tudi ostali. Ali ne, možje?“

„Velja — velja za vse!“ so vpili razboj-niki, pometali od sebe orožje in se družili med seboj kakor da bi si nikoli ne bili na-sprotniki.

Star pregovor pravi, da je tatovom mno-go do časti; in zelo pogosto je resničen. Vsakdo na ladji je vedel, da se bodo vsi natanko držali tega dogovora. In Francisco je hodil sedaj po krovu varno in mirno, kakor da se ni nič zgodilo.

Hawkhurst je vedel, da mora izpolniti svojo obljubo. Šel je torej dol v kajuto in skrbno gledal zemljevid. Vrnivši se na krov, je obrnil smer ladje za dve črti bolj na sever. Prihodnjo jutro je splezal na vrh jam-bora, kjer je ostal skoro pol ure, se po-tem vrnil dol in zopet smer izpremenil. Okoli devete ure se je prikazal nizek peščen otok. Ko je bila ladja nekako pol milje od njega, jo je obrnil naravnost proti oto-ku in spustil majhen čoln v morje. Nato je sklical na krov vse može. „Fantje, držati se moramo obljube, da spustimo Francisca na suho na prvem obrežju, do katerega pri-demo. Evo ga tukaj!“ In zloben nasmeh se je prikazal na obrazu lopova, ko je kazal na nerodovitno peščino, na kateri se ni mogel človek nadejati ničesar drugega kot lakote in počasne smrti. Nekaj mož je za-čelo godrnjati. Toda Hawkhursta je pod-pirala njegova stranka in poleg tega je bil toliko oprezen, da je bil pospravil vse orož-je razen tistega, ki so ga imeli njegovi pri-staši.

„Pogodba je pogodba; sam je zahteval tako, in obljubili smo mu, da se je držimo. Kje je Francisco?“

„Tukaj sem, Hawkhurst, in povem vam popolnoma odkritosrčno: Kakor je zapu-ščen ta kraj, vendarle ga imam mnogo rajši kakor pa vašo družbo. Takoj prinesem svoj zaboj.“

„Ne — ne; o tem se nismo nič dogovo-rili“, je zaklical Hawkhurst.

„Vsak človek ima pravico do svoje lastni-ne. Obratam se do vseh, ali ne govorim prav?“

„Resnica — resnica“, so odgovorili raz-bojniki, in Hawkhurst je spoznal, da je zo-pet v manjšini.

„Bodi torej!“

Prenesli so Francisca zaboj v čoln.

„Ali je to vse?“ je zaklical Hawkhurst.

„Možje, ali naj ne dobim živeža in pi-jače?“ je vprašal Francisco.

„Ne!“ je odgovoril Hawkhurst.

„Da — da!“ so zavpili skoro vsi razboj-niki.

Hawkhurst se ni drznil dati tega na gla-sovanje in se ježno obrnil v stran. Kruma-ni so prinesli dva soda vode in nekoliko ko-sov svinjine.

„Hvala lepa, Pompej; toda nekaj sem po-zabil — ono knjigo v kabini — veš, katero mislim?“

Pompej je prikimal ter odšel dol. Pre-cej časa je minilo, preden se je vrnil, in Hawkhurst je postal med tem zelo nepotr-pežljiv. Čoln, ki so ga spustili v morje, je bil jako majhen. Imel je jadro in dva para vesel ter je bil do vrha napolnjen, ko so položili vanj Francisca zaboj in ostale stvari.

„Naprej!“ je dejal Hawkhurst, „ne ute-gnem čakati. V čoln!“

Francisco je segel večini razbojnikom v roke in se poslovil od vseh. In res, sedaj, se je smilil celo tistim, ki so bili njegovi nasprotniki. Najsi so priznali, da mora od-iti z ladje so vendarle priznavali njegovo

odločno srčnost in to lastnost so cenili vi-soko.

„Kdo popelje čoln tja na suho in zopet nazaj?“

„Jaz ne,“ je odgovoril eden, „pozneje bi me vedno strašil.“

In videti je bilo, da vsi mislijo tako, kajti nihče se ni oglašil. Francisco je skočil v čoln.

„Tukaj notri ni za nikogar prostora ka-kor samo zame; zaradi tega bom veslal sam proti otoku“, je zaklical. „Dobro se imej-te, fantje, dobro se imejte!“

„Stoj! Tako ne gre; ne sme imeti čolna — potem lahko pobegne z otoka,“ je zavpil Hawkhurst.

„In zakaj ne bi? Ubogi človek!“ so odgo-vorili možje. „Naj ima čoln.“

„Da — da, naj ima čoln“, so klicali in Hawkhurst je bil premagan.

„Tukaj, masa Francisco — tukaj je knjiga!“

„Kaj je to, človek?“ je zakričal Haw-khurst in iztrgal Pompeju knjigo iz rok.

„To je njegovo, masa, Sveto pismo.“

Francisco je čakal na knjigo.

„Odveslaj!“ je zakričal Hawkhurst.

„Daj mi knjigo, mr. Hawkhurst!“

„Ne!“ je odgovoril zlobni človek in vr-gel knjigo v morje; „ne sme je imeti. Čul sem, da so v njej — tolažila za nesrečnike.“

Francisco je odveslal s čolnom za knjigo, ki je še vedno plavala po površju, jo ujel in položil na zadnji del čolna, da se posuši. V tem je razbojniška ladja razvila vsa svo-ja jadra in pustila čoln že četrtil milje za se-boj. Preden je došel Francisco do pešče-nega otoka, je že izginila z obzorja.

PRI NAS NA KOROŠKEM ŽIHPOLJE

Pri nas se je v zadnjem času zgodilo nekaj novega. Tudi mi imamo dvojezično šolo po odredbi leta 1945. To odredbo so učitelji v večji ali manjši meri izvajali. Minuli teden pa je učiteljica prvega razreda sporočila otrokom, da v bodoče ne bo več slovenskega pouka, ker je baje državni predsednik Körner to prepovedal, ker noče, da bi se slovenščina še poučevala.

Tako pravi poročilo, ki smo ga dobili iz Žihpolja. Ne moremo verjeti, da bi se državni predsednik Körner zanimal ravno za Žihpolje in dajal navodila, ker taka navodila ne spadajo med njegova uradna opravila. V Avstriji imamo ustavo, to je poseben osnovni zakon, ki določa pravice in dolžnosti državljanov, od najnižjega pa do najvišjega. Zato vemo, da državni predsednik, ki je zato postavljen, da skrbi, da se vsi zakoni izvršujejo, in je vedno to svojo dolžnost tudi točno izpolnjeval ni izdal take odredbe za Žihpolje. Vsekakor je pa nerazumljiva brezvestnost in pomanjkanje spoštovanja do najvišjega predstavnika države, da ga zlorablja v borbi proti dvojezični šoli, ki je bila tudi z deželnim zakonom postavljena.

Odločno zahtevamo od šolskega nadzorstva, da si zadevo na Žihpoljah pogleda in presodi, ker vendar vemo, da ima pristojna šolska oblast izrecno nalogo, da skrbi za to, da se odredba iz leta 1945 izvaja. Na podoben način so namreč poskusili tudi v Podkrnosu, kjer so kratko malo ukinili pouk v slovenščini in nato „dobili po glavi“ od predsednika deželnega šolskega sveta.

SELE

„Ne bo prej lepega vremena, dokler Selanke z jankami ne pometejo Oslice.“ — Tako so že pred davnim časom modrovali. Brojani in Plajberžani. Na dan 3. majnika

prihaja namreč vsako leto procesija iz Sel v Sopotnico.

Bila so leta, ko sneg kar ni hotel skopneti in kmetje niso mogli začeti z obdelovanjem polja. Namen te procesije je bil torej izprositi kopno vigred in toplo vreme. Na poti v Sopotnico pa morejo Selani prekorati gorski greben Oslico, ki loči ozko ljubeljsko dolino od Zgornjega Kota. Kotorej Selanke to gorsko sedlo „z jankami pometejo“, nastane ugodno vreme.

Letos pa je bilo ravno obratno. Po prav toplem aprilu in suši se je tisto jutro 3. ma-

VÖLKER-MÖBEL

SALNICE IN JEDILNICE

ja nebo vendarle pooblašilo in po procesiji je prirosil tako težko pričakovani dež, ki je poskropil prašne ceste in žejni naravi dal nekaj potrebne mokrote. Po Oslici in drugih višjih legah pa je padlo nekaj južnega snega. Nekateri imenujejo tak sneg „kajžarski gnoj“.

Kako to, da je bilo letos drugače kot navadno? Morda vsled tega, ker nosijo Selanke po sedanji modi krajše janke, s katerimi ni mogoče tako „pometati“ kakor z dolgimi po stari modi. Ali pa, ker gredo peš čez Oslico le še Kočani, drugi pa se rajši z avtobusom pripeljejo v Sopotnico preko Borovelj in Podljubelja. Naj bo že tako ali tako, veseli smo bili blagodejnega dežja!

ŠT. LENART PRI 7 STUDENCIH

Ravnokar smo prejeli pismo iz Kanade, v katerem se pritožujejo, da je premalo poročil iz Št. Lenarta. Dobivajo namreč „Naš tednik“, v katerem pa zastoj iščejo poročil iz domačega kraja. Zato bi vse, ki so „pismeni“ in dobre volje, prosili, da bi večkrat kaj napisali za „Naš tednik“ iz svoje-

ga kraja, da na ta način zvedo Št. Lenartani v Kanadi in drugod po širnem svetu tudi novice iz domačega kraja.

Dve leti sta minili, odkar smo izgubili našega župnika Janeza Starca. Morda se tedaj nismo v polni meri zavedali, kaj nam je g. župnik Starc bil. Stari in mladi danes hudo pogrešamo tega svetovaleca, ki je imel tako bogate življenjske izkušnje. Za vsako težavo je znal najti izhod in vedno dati dober nasvet. Čeprav njegovi napori niso vedno rodili uspehov, vendar smo vsi vedeli, da ima najboljšo namene in smo ga zaradi tega spoštovali. Preko groba je ostal župnik Starc z nami povezan in hvaležni smo mu za vse njegovo delo v naši fari. Upamo, da bo tudi sedanji gospod župnik, z istim razumevanjem spremljal naše življenjske težave in potrebe.

JOH. VÖLKER

Celovec-Klagenfurt, Villacher Ring 45-47
V bogati izbiri tudi na obroke
in kreditne pole

ZAKAMEN

Iz Zakamna se pač še nismo oglasili. Kje pa je Zakamen boste radovedno vprašali? Častilci sv. Florijana bodo gotovo vedeli za nas, drugim pa povemo, da leži naša vasica med lepimi grički in odprtimi polji, med Vetrinjem in Celovcem, ter je sedaj vse v majniškem cvetju, da se oko res razveseli ob pogledu na to božjo lepoto.

Da tudi tukaj živimo in se gibljemo kot drugod, si morete predstavljati. Posebno živahno, pa je pri nas vsako leto na dan sv. Florijana, dne 4. maja.

Zgodaj zjutraj že prihajajo k nam iz vse okolice procesije. V cerkvi pa done ves čas, dokler trajajo sv. maše, slovenske nabožne

pesmi. Tudi letos so se romarji ločili od cerkvice s posebno prošnjo na sv. Florijana; naj jih varuje večnega in časnega ognja, potem pa so ob stojnicah, kakor pravimo, na „jarnaku“, nakupili kaj sladkega za zob za domače. Telesno in duševno okrepčani so odhajali na svoje domove.

PRIBLA VES († Marija Glinik)

Nepričakovano je Bog poklical k sebi v večnost blago Marijo Glinik roj. Mišic. Ko je zbolela, je šla v celovško bolnico, da bi tam zadobila zdravje, a ni bilo pomoči. Težka bolezen, rak, je razjedala njene moči. Umrla je dobro pripravljena na svojem domu. Vsa vas in tudi župnija žaluje za njo, ker je bila vneta za vse dobro. Vsakomur je rada pomagala in znala je pridobivati duše za Boga. Skrbela je za dober tisk po družinah. Nad trideset let je bila cerkvena pevka, zbirala je žene in dekleta, skupaj so se vadili in prepevali Bogu in Mariji na čast v domači cerkvi. Lanski advent je še vodila Marijin obisk po družinah; s pesmijo in molitvijo je spremljala Marijo od hiše do hiše, kakor da bi hotela za slovo družine

VÖLKER-MÖBEL

KUHINJE — DIVANI — NASLANJAJCI

na vas izročiti Mariji v varstvo. Pri pogrebih je znala tako lepo moliti, da je bilo zmeraj v tolažbo žalujočim sorodnikom in v blagor najnim. Ko se je poslavljala od hiše, so ji domači pevci zapeli v slovo. Obilna udeležba pri pogrebu je pokazala, kako je bila rajna spoštovana in priljubljena. Pri pogrebnih sv. maši in na grobu so ji farni pevci zapeli zadnjikrat. Težko prizadeti družini naše iskreno sožalje.

STANDARD-TRIUMPH

EIGHT Export S 33.800.— × de Luxe S 37.800.—
28 PS * 5-6 lt. * 100 km

TEN S 41.500 * 33 PS * 6-7 Liter * 100 km

Oglejte si, prosim, avtomobil, ki je razstavljen na Villacher Ring 33

* Englische Klasse * Komfort * hohe Leistung
sparsamer Verbrauch

JOSEF SINTSCHNIG

Klagenfurt, Südbahngürtel 8

Sanitarne naprave, centralne kurjave, vodovodne napeljave
ANDLINGER, Celovec Adlergasse, tel. 20-52. Strokovni nasveti in brezplačni proračuni. Dobave po tovarniških cenah. Električne črpalke. Vse na zalogi.

INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10. Oktober-Strasse 4. Električne stvari motorje, inštalacijski material, stroje za kuhinje, umivalne stroje. Izdelek Graz Werndorf.

ZA MATERINSKI DAN:

Damske bluze,
Shantung, samo 19.80 šil.
Damske bluze,
Everglaze samo 27.90 šil.
Damske obleke
v vseh cenah od 29.90 šil.
Damski Pulli,
čista volna od 24.30 šil.
Damske svilene bluze
dolgi rokavi 66.75 šil.
Damske spodnje obleke,
umetna svila 15.25 šil.
Vistra-blago,
v vseh cenah od 8.90 šil.

FERTALA

tekstilna roba
ŠMOHOR

Vsak teden nove pošiljke raznih avto-vozov samo Kā. Autozentrale POTUZNIK. Celovec-Klagenfurt, St.-Rupprechter Strasse.

ŠIVALNE STROJE KOLESA

Celovec GRUNDNER
Wienerg. 10

Velika izbira

krasnega poletnega
blaga in perila

p r i

L. MAURER

CELOVEC-KLAGENFURT
Alter Platz 35

Izredna prilika — stavbni svet, kjer si lahko postavi hiše več delavskih družin, z prostorom za vrt (tudi ugodno za upokojece). Leži ob cesti v okolici Pliberka, nedaleč od kolodvora. Čez zemljišče gre vodovod z izvrstno pitno vodo in električni vod. — Vprašanja na upravo lista pod „Izredna prilika“.

Voljo živo da SCHLEPPE-PIVO

Birmanske ure —

največja izbira, na obroke

Hans Schmid

KLAGENFURT, Heuplatz; Pliberk, Kumeschg.

Najnovejša vrsta dvokoles dobite v največji izbiri pri

Truppe & Ermann

BELJAK-VILLACH, Widmang. 41
Vogel Kirchenplatz.

DAMSKÉ PLASCE

MOSKE OBLEKE

najboljše kvalitete in kljub temu poceni pri

Pleikner OHG.

BELJAK, HAUPTPLATZ NR. 28

SIVALNI STROJI IN BICIKLI

H. Mogg & B. Eysank

BELJAK — VILLACH, GERBERGASSE NR. 3

URADNA OBJAVA

Generaldirektion der österreichischen
Bundesbahnen

Elektrotehnični nadzornik Villach-Beljak

Zadeva: Vključitev toka visoke napetosti na progi Warmbad-Villach — Področica-Rosenbach.

Električni vodi in ojačevalne napeljave na posebnih napravah vzdolž proge od kolodvora Warmbad-Villach do kolodvora Področica-Rosenbach je smatrati od

20. maja 1955 12. ure opoldne kot stalno pod tokom visoke napetosti.

Potrebni tehnični varstveni ukrepi so bili izdani, opozorilne naprave nameščene. Izrecno opozarjamo, da je življenjsko nevarno dotakniti se neposredno ali posredno električnih vodov in napeljav ali pa se jim tudi samo neodgovorno približati.

Dipl.-Ing. KINZLER, l. r.
BB-Zentralinspektor.

AVE-MÖBEL

Poceni kupi,
kdor kvaliteto kupi!

Poceni kupi,
kdor AVE-Möbel kupi!

AVE-MÖBEL je kvalitetno pohištvo iz največje avstrijske specialne tovarne za spalnice. Tovarna in zaloga: Steinfeld/Drau. Podružnici: Celovec-Klagenfurt, Getreidegasse 1, Beljak-Villach, Moritschgasse, nasproti Parkhotela.

POZOR!

Izplača se Vam! Malo nošene kompletne seške obleke, rekenci, hlače, kupite sedaj zelo ugodno samo pri Karl VIDIC, Celovec, Priesterhausgasse 18. Trgovina malo nošenih oblek.

Naš optik je: KARL SEKERKA dr. izpr. optik. Dobavitelj vseh bolniških blagajin. Celovec-Klagenfurt, St.-Rupprechter-Strasse 18

Lepa birmanska darila, ročne torbice, denarnice itd. v veliki izbiri samo pri HANS PACHER, strokovna trgovina usnjenih izdelkov. Klagenfurt — Burggasse 12.

Črke za portal pri Jenoch, Klagenfurt, Herengasse 14.

UGODNO DOŠLO

5-delna kuhinjska oprava 950.—
6-delna kuhinjska oprava 1.300.—
6-delna kuhinjska oprava 2.700.—
trodelno kredenco
elegančna stanovanj. soba 2.600.—
velika zaloga posebnih kosov, kakor omar, postelji, miz, stolov, omaric po solidnih cenah. Kompletne tajske sobe, eno- in dvodelne od 500.— šil. dalje samo v VOLKS-MÖBELHAUS, F. u. A. Matschedl, Klagenfurt, Paulitschgasse Nr. 14. Sezite dokler je zaloga!

Zavoljo bolezn oddam majhno posvetstvo na Spodnjem Koroškem, po zelo ugodnih pogojih slov. pošten. dekletu ali vdovi. Naslov: Franz Opetnik in Mittlern 23. P. Kühnsdorf.